

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

VANKILAN TULO-OPASVIDEO MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN ASIAKKAIDEN PEREHDYTYKSESSÄ

Vilma Juhava

Opinnäytetyö
Joulukuu 2018
Media-alan koulutus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan koulutus

JUHAVA, VILMA

Vankilan tulo-opasvideo maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden perehdytyksessä.

Opinnäytetyö 48 sivua.
Joulukuu 2018

Opinnäytetyö on tapaustutkimus, ja se kertoo vankilan tulo-opasvideoiden tuottamisesta Rikosseuraamuslaitokselle. Samalla opinnäytetyö tutkii informatiivisen videon ominaispiirteitä sekä pohtii voisiko videot olla tulevaisuuden ratkaisu maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden perehdytyksessä. Tiedonhakumenetelmänä käytettiin asiantuntijahaastatteluita.

Videoiden käyttö yritysten sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä on kasvanut viime vuosien aikana ja jatkaa yhä kasvuaan. Maahanmuuttokriisin myötä yhä useamman yrityksen asiakaskunta on uudistunut. Näin on käynyt myös Rikosseuraamuslaitokselle. Maahanmuuttajataustaisten vankien määrä on kasvanut, mutta heidän perehdyttämiseensä liittyviä haasteita ei ole onnistuttu ratkaisemaan samaa tahtia. Monille ei ole saatavilla informaatiota heidän omalla kielellään. Lisäksi useat maahanmuuttajataustaisista vangeista eivät osaa lukea tai kirjoittaa. Tästä syystä oli kokeiltava uusia ratkaisuja.

Opinnäytetyön kirjoittaja tuotti kesällä 2018 vankilan tulo-opasvideot Rikosseuraamuslaitokselle viidellä eri kielellä: albaniaksi, arabiaksi, latviaksi, selkosuomeksi sekä turkiksi. Tarkoituksena oli kokeilla opasvideoiden käyttöä maahanmuuttajataustaisten vankien perehdyttämisessä. Videoiden tavoitteena oli maahanmuuttajataustaisten vankien perehdyttämisen kehittäminen opasvideoiden avulla. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, toimivatko opasvideot ratkaisuna maahanmuuttajataustaisten vankien perehdyttämiseen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esille prosessin aikana kohdatut haasteet opasvideoksi ja jakaa ohjeita sekä tietoa kanssaopiskelijoille sekä alan ammattilaisille.

Tulo-opasvideoilla saavutettiin kustannustehokas apukeino maahanmuuttajataustaisten vankien perehdyttämiseen. Videot pystyttiin jakamaan myös Youtubessa esimerkiksi vankien lähiomaisten katsottavaksi. Palautteen perusteella videot tarjosivat vangeille tärkeimmän informaation heidän omalla äidinkielellään sekä ohjasivat paikkaan, josta hakea lisätietoa. Videot helpottivat myös työntekijöiden työmäärää. Videoiden tavoitavuutta ja toimivuutta vankien näkökulmasta ei pystytty toistaiseksi todentamaan, sillä videoiden jakeluprosessi vankiloissa on vielä työn alla.

Asiasanat: viestintä, opastus, video

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Culture and Arts, Film and Television

JUHAVA, VILMA:

Using Instruction Video for Prisoners to Brief Immigrant Convicts.

Bachelor's thesis 48 pages.
December 2018.

The purpose of this thesis was to produce and test the use of a instruction video for arrivals at prison for Criminal Sanctions Agency in Finland. The goal was to help Criminal Sanctions Agency develop their ways of briefing the prisoners, especially immigrants. At present, approximately 18 per cent of all prisoners are foreigners. They represent 69 different nationalities. In addition to this some of them do not know how to read or write. Therefore it is truly important to develop and try out new ways to inform the prisoners.

The author of this thesis produced videos for the Criminal Sanctions Agency. The pilot video was made in five languages: Albanian, Arabic, Finnish, Latvian and Turkish. The video was made as part of a project called Prison Term as a Possibility. The aim of the video was to offer basic information on the operation of a closed prison, the convicts' rights and the sentence term in their own language.

The aim of the thesis was to experiment if instruction videos offer a solution for briefing immigrant convicts. The challenges faced translating the guide booklet into a video are discussed and reflected upon in this report, and the focus is also on how to produce foreign language videos.

Key words: communication, instruction, video

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT	7
	2.1 Tavoitteet	8
	2.2 Aineisto ja tutkimusmenetelmät	9
	2.3 Toimeksiantaja ja lähtökohdat	9
	2.3.1 Vankeusaika mahdollisuutena! –hanke.....	10
3	KULTTUURIEN VÄLINEN VIESTINTÄ	12
	3.1 Viestintä.....	12
	3.2 Kulttuurien ominaispiirteet	13
	3.2.1 Korkean kontekstin ja matalan kontekstin kulttuuri	14
	3.2.2 Korkean kontaktin ja matalan kontaktin kulttuuri	15
	3.2.3 Muodollisten ja epämuodollisten suhteiden kulttuuri	15
	3.2.4 Hofsteden arvoulottuvuudet	16
4	VIDEO VIESTINNÄN VÄLINEENÄ	19
	4.1 Uutiset.....	19
	4.2 Yritysvideot	25
	4.3 Opasvideot	26
	4.4 Kuvituskuva	29
5	VANKILAN TULO-OPASVIDEOT	32
	5.1 Kohderyhmä.....	32
	5.2 Suunnittelu ja käsikirjoitus	34
	5.3 Tuotantovaihe	36
	5.4 Jälkityövaihe	37
	5.5 Julkaisu	41
	5.6 Palaute.....	41
6	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET.....	46

ERITYISSANASTO

Integraatio	Uuden yksilön tai ryhmän asettuminen tai saattaminen toimivaksi osaksi yhteiskuntaa.
Julkaisualusta	Paikka, jossa video julkaistaan. Esimerkiksi Youtube, televisio tai mikä tahansa alusta.
Juttu	Etukäteen leikattu uutinen, joka näytetään osana uutislähetystä.
Kulttuuri	Inhimillinen toiminta ja sille luodut merkitysten verkostot, joiden avulla ihmiset kommunikoivat keskenään ja joiden varassa he jäsentävät ja ymmärtävät maailmaa.
Kuvituskuva	Video- tai valokuvaa, jonka lähtökohtana on yleensä voice over, puhe tai haastattelu. Kuvituskuvan tavoite on havainnollistaa, koristaa tai selkeyttää tarinaa tai informaatiota. Kuvituskuvan tarkoituksena on tukea ja vahvistaa informaation ymmärtämistä.
Keha	Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.
Kuvan ylivoimateoria	Ihmisten ylivoimainen kyky tunnistaa ja muistaa kuvallista materiaalia verrattuna verbaalisen materiaalin muistamiseen.
Monikulttuurisuus	Erilaisten kulttuurien toisiaan ymmärtävä ja kunnioittava rinnakkaiselo ja toiminta.
Panorointi	Kamera pysyy paikallaan, mutta kääntyy vaakatasossa akselinsa ympäri.
Rise	Rikosseuraamuslaitos.
Spiikki	Uutisjutuissa käytettävä ääniraita eli voice over, jossa toimitaja kertoo uutisen sisällön.
Sähke	Lyhyt uutinen, jonka uutisankkuri lukee suorassa lähetyksessä. Uutista tuetaan videoleikkeellä, joka sisältää kuvamateriaalia kyseisestä uutisesta.
Vama	Vankeusaika mahdollisuutena! -hanke.
Voice over	Taustaselostus on erikseen nauhoitettua ääntä, joka kertoo tai selostaa jotain asiaa videokuvan päällä. Puhuvaa henkilöä ei nähdä. Kuvituskuva yleensä myötäilee ja tukee taustaselostusta.
Zoomaus	Rajata kameralla kuvaa lähemmäs kohdetta.

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia opasvideoiden käyttämistä yhtenä perehdyttämiskeinona Rikosseuraamuslaitoksen suljetuissa vankiloissa. Videoiden käyttö yritysten sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä on kasvanut viime vuosien aikana ja jatkaa yhä kasvuaan. Maahanmuuttokriisin myötä yhä useamman yrityksen asiakaskunta on uudistunut. Näin on käynyt myös Rikosseuraamuslaitokselle. Maahanmuuttajataustaisten vankien määrä on kasvanut, mutta heidän perehdyttämiseensä liittyviä haasteita ei ole onnistuttu ratkaisemaan samaa tahtia. Monille ei ole saatavilla informaatiota heidän omalla kielellään. Lisäksi useat maahanmuuttajataustaisista vangeista eivät osaa lukea tai kirjoittaa.

Kesällä 2018 tuotin vankilan tulo-opasvideot viidellä eri kielellä: albaniaksi, arabiaksi, latviaksi, selkosuomeksi sekä turkiksi. Videoiden tavoitteena oli tasa-arvoistaa maahanmuuttajataustaisten vankien asemaa suomalaisissa vankiloissa. Tällä hetkellä vankiloissa ei ole tarjolla riittävää informaatiota eri kieli- ja kulttuuritaustaisille vangeille.

Opinnäytetyön tarkoituksena on jakaa lukijalle informaatiota tuomalla esille prosessin aikana kohtaamani haasteet sekä oppimani tekniikat muun muassa abstraktin aiheen kuvittamiseen ja vieraskielisen videon leikkaamiseen. Tarkastelen opinnäytetyössä hieman viestintää yleisenä käsitteenä, mutta perehdyn syvemmin kulttuurien väliseen viestintään. Opinnäytetyön pääfokus on videon käyttämisessä viestinnän välineenä ja tuottamissani vankilan tulo-opasvideoissa. Tarkastelen aihetta videontuottajan näkökulmasta käsitellen sekä käsikirjoitus-, esituotanto-, kuvaus- sekä leikkausprosessia. Opinnäytetyön lopuksi pohdin, toimivatko opasvideot ratkaisuna maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden perehdyttämiseen sekä käyn läpi kehitysehdotuksia videoille.

Opinnäytetyöprosessin myötä opin, miten vieraskielisiä videoita kannattaa toteuttaa ja leikata. Opin, että kuvituskuviissa käytetään usein ennalta opittua symboliikkaa, joka helpottaa abstraktienkin aiheiden kuvittamisessa. Lisäksi opin todella paljon uutta eri kulttuureista ja siitä, miten monet eri asiat vaikuttavat tapamme kommunikoida ja vastaanottaa viestejä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAT JA LÄHTÖKOHDAT

Suomi monikulttuuristuu jatkuvasti ja tämän vuoksi meidän on keksittävä uusia ja tehokkaampia ratkaisuja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten ihmisten integraatioon. Anna-Kaisa Hiltusen (2018) mukaan Suomeen tulleiden maahanmuuttajien kannalta integraatio tarkoittaa, että maahanmuuttajille tarjotaan tasapuoliset mahdollisuudet elää suomalaisessa yhteiskunnassa. Monikulttuurisuus tarkoittaa yleensä yhteiskuntien tapaa olla ja elää. Monikulttuurisuudella tarkoitetaan usein myös sitä, että yhteiskunnan rakenteita muokataan sellaisiksi, että erilaisten kulttuurien yhteiselo mahdollistuu. Kaikkien suomalaisten, sekä enemmistöön, että vähemmistöön kuuluvien, täytyy ottaa kantaa siihen, keitä olemme ja miten voimme luoda mahdollisimman hyvät edellytykset erilaisuuksien jakaman yhteiskunnan toiminnalle. (Hiltunen, 2018.)

Viestintä on äärimmäisen tärkeä osa kulttuuria. Mitä kulttuuri olisi ilman viestintää? Toiseen kulttuuriin muuttaessa huomataan ensin niin sanotusti pinnalla nähtävät asiat. Näitä ovat esimerkiksi kieli, käytöstavat, pukeutuminen ja ruokakulttuuri. Näihin pinnalla nähtäviin asioihin vaikuttavat pinnan alla olevat asiat. Pinnan alla vaikuttavat arvot, normit ja asenteet. Nämä ovat asioita, jotka vaikuttavat ja ovat syinä niille asioille, jotka me havaitsemme pinnalla. Kulttuurien erilaisuudet aiheuttavat haasteita eri taustoista saapuvien henkilöiden perehdyttämiseen. Eri kulttuuritaustat vaikuttavat siihen, miten viestimme vastaanotetaan ja sisäistetään. Miten varmistaa, että viesti on mennyt perille ja ymmärretty sellaisena kuin se on tarkoitettu? Koen, että tarve opasvideoille kasvaa tulevaisuudessa, sillä ne luovat uusia ja erilaisia mahdollisuuksia jakaa informaatiota eri taustoista tuleville ihmisille kustannustehokkaasti.

Uskon vahvasti sekä tasa-arvoon, että toiseen mahdollisuuteen. Tästä syystä koen, että myös vangeilla tulisi olla keskenään samat lähtökohdat ja mahdollisuudet. Näin ei valitettavasti kuitenkaan tällä hetkellä ole. Tästä ajatuksesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen tarpeesta syntyi vankilan tulo-opasvideot. Tarkoituksena oli kokeilla toimivatko videot perehdyttämisen välineenä. Opiskelin toisena vuonna tuotannon opintoja, jonka jälkeen kolmantena vuonna kuvausta ja kuvavalaisua. Tulo-opasvideoita tehdessä pääsin hyödyntämään taitojani molemmilta osa-alueilta. Tuotin videot alusta loppuun itsenäisesti lukuun ottamatta käyttämäni erillistä äänittäjää. Halusin kehittää omia taitojani kuvaajana

sekä leikkaajana. Tämän lisäksi halusin myös haastaa itseni ulos mukavuusalueeltani ja auttaa omalta osaltani tasa-arvoistamaan Suomen rikosseuraamustoimintaa.

2.1 Tavoitteet

Aloitin kesällä 2018 viiden viikon harjoittelun Rikosseuraamuslaitoksen Keskushallintoyksikössä viestinnän tiimissä. Harjoittelun tarkoituksena oli tehdä erinäisiä videoita sosiaaliseen mediaan Rikosseuraamuslaitoksen toiminnasta. Pian tuli puhetta tulo-opaslehtisten kääntämisestä videomuotoon maahanmuuttajataustaisille vangeille. Viestintäpäällikkö Pilvi Isotalus ohjasi minut keskustelemaan Vankeusaika mahdollisuutena! -hankkeen työntekijöiden kanssa jo ennen harjoitteluni alkua. Rikosseuraamuslaitoksen Vankeusaika mahdollisuutena! -hankkeen projektipäällikkö Kati Kaarlejärvi sekä projektityöntekijä Adnan Balic olivat huomanneet tarpeen opasvideoille. Maahanmuuttajataustaisten vankien määrä on noussut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tällä hetkellä tietoa ei välttämättä löydy vangin omalla kielellä laisinkaan. Vankiloissa on käytössä tulo-opasvihkoset. Näitä ei ole kuitenkaan tarjolla kovin monella kielellä. Haasteena on myös, että moni maahanmuuttajataustaisista vangeista ei osaa lukea. Tulo-opasvideot nähtiin sopivana ratkaisuna, sillä niissä oli mahdollista käyttää tulkkia puhumaan tarvittava informaatio vangin omalla kielellä. Myös kuvituskuva avulla pystyttiin tukemaan informaation ymmärtämistä ja sisäistämistä. Vankilaan saapuminen on useimmiten uusi ja jännittävä tilanne, joten kuvituskuva vankilan tiloista voi helpottaa informaation sisäistämistä ja tilanteeseen varautumista.

Käsikirjoitin, kuvasin ja leikkasin Rikosseuraamuslaitokselle vankilan tulo-opasvideot viidellä eri kielellä: albaniaksi, arabiaksi, latviaksi, selkosuomeksi sekä turkiksi. Lisäksi puhuin itse selkosuomen kielisen ääniraidan. Kokonaisuudessaan projekti kesti tammi-kuulta 2018 elokuulle 2018. Käsikirjoitusvaihe käynnistettiin ennen harjoitteluni alkua ja jatkoin videoiden parissa harjoitteluni jälkeen. Tarkoituksena oli tehdä aluksi muutama video ja katsoa, miten ne toimivat.

Opinnäytetyön henkilökohtaisena tavoitteena on kehittää maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden perehdyttämistä videoiden avulla sekä jakamalla alan ammattilaisille informaatiota aiheesta ja todentaa, että opasvideoilla on paikkansa tässä yhtälössä. Lisäksi tavoitteena on selvittää kannattaako videoita tuottaa lisää viiden opinnäytetyöprosessin aikana tuotetun videon lisäksi. Opinnäytetyössä tutkin parantuiko maahanmuuttajataustaisten

vankien tiedonsaanti videoiden avulla ja oliko videoista hyötyä vankiloiden työntekijöille. Lisäksi tutkin mitä asioita videoiden suunnittelussa on otettava huomioon sekä mitä olisin voinut tehdä toisin. Tarkoituksena on myös jakaa oppimaani tietoa eteenpäin niille, jotka suunnittelevat opasvideon tai vieraskielisen videon tekemistä.

2.2 Aineisto ja tutkimusmenetelmät

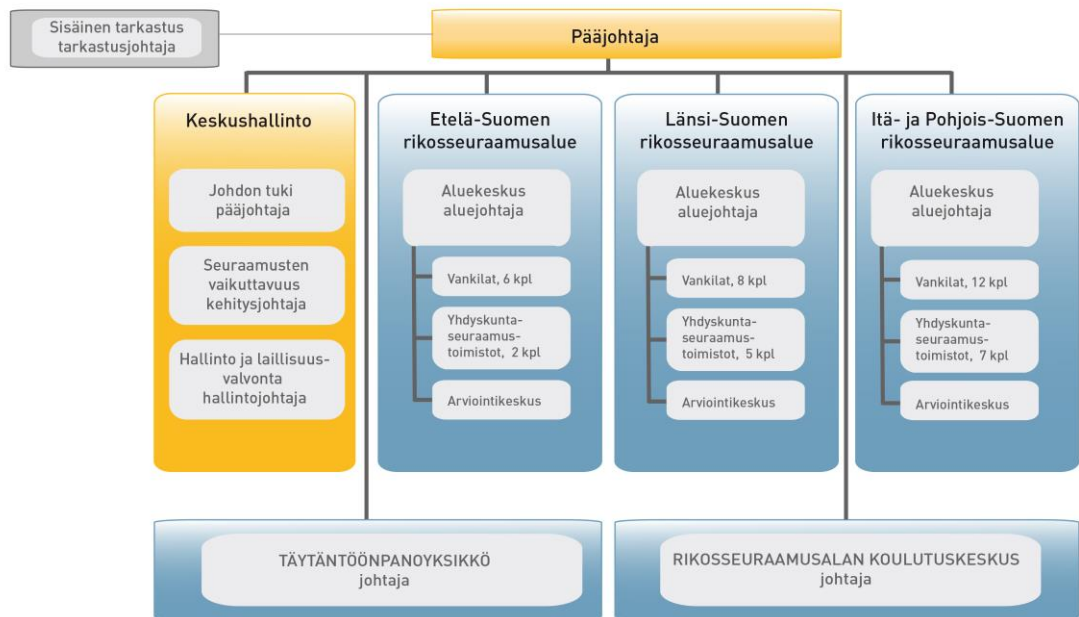
Opinnäytetyö on tapaustutkimus. Aiheessa on omat haasteensa, sillä itse opasvideoiden tekemisestä ei löydy kovin paljon lähdemateriaalia. Pysin kuitenkin katsomaan asiaa informatiivisen videon näkökulmasta, jolloin pystyin liittämään myös uutiset ja erilaiset yritysvideot opinnäytetyöhöni. Lähteinä käytin asiantuntijahaastatteluita, Vankeusaika mahdollisuutena! -hankkeen työntekijöiden haastattelua, kirjallisuutta sekä internet-sivustoja.

2.3 Toimeksiantaja ja lähtökohdat

Rikosseuraamuslaitos eli Rise on oikeusministeriön alaisuudessa toimiva vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoviranomainen. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on ehkäistä uusintarikollisuutta ja lisätä yhteiskunnan turvallisuutta. Rikosseuraamuslaitoksessa yhtenäisen kokonaisuuden muodostavat tutkintavangin, tuomitun ja asiakkaan rangaistusajan suunnittelu sekä rangaistuksen suorittaminen vapautumisvaiheineen. Rikosseuraamuslaitoksen toimijoilla on yhteinen perustehtävä, rikosoidellisten seuraamusten täytäntöönpano. (Rikosseuraamuslaitos 2018.)

Kuva 1 havainnollistaa Rikosseuraamuslaitoksen rakennetta. Toimin harjoittelussani Keskushallintoyksikön johdon tuen alaisuudessa, johon kuuluu viestintä.

RIKOSSEURAAMUSLAITOS

KUVA 1. Rikosseuraamuslaitos (Rikosseuraamuslaitos. Organisaatio. 2017).

Rikosseuraamuslaitoksen Internet-sivuston vuoden 2017 tiedotteessa kerrotaan, että ulkomaalaisten vankien määrä on kasvanut 75 prosenttia kymmenessä vuodessa. Ulkomaalaisten vankien osuus kaikista vangeista on noussut 17 prosenttiin. Vuonna 2016 ulkomaalaisten vankien päivittäinen keskimäärä oli 537 ja näistä tutkintavankien osuus oli 42 prosenttia. Noin 25 prosenttia ulkomaalaisista vangeista oli virolaisia ja noin 10 prosenttia irakilaisia. Eri kansalaisuuksia oli yhteensä 65. (Rikosseuraamuslaitos...Ulkomaalaisten vankien määrä on kasvanut 75 prosenttia kymmenessä vuodessa. 2017.)

2.3.1 Vankeusaika mahdollisuutena! –hanke

Vankeusaika mahdollisuutena! –hanke eli tulo-opasvideoiden tilaaja on Rikosseuraamuslaitoksen alaisuudessa oleva hanke, joka on aloitettu vuonna 2016 ja kestää vuoteen 2019 asti. Hankkeen tavoitteena on parantaa rikostaustaisten yhteiskuntaan sopeutumista ja rikollisuudesta irtautumista. Pitkän aikavälin tavoitteena on edistää tuomittujen mahdollisuuksia rikoksettomaan elämään, sosiaaliseen osallisuuteen ja työllistymiseen. (Rikosseuraamuslaitos...Vankeusaika mahdollisuutena. 2018.)

Vaman projektipäällikkö Kati Kaarlejärvi (2018) toteaa, että tarve uusille keinoille maahanmuuttajataustaisten vankien perehdyttämiseen oli kova. Hän tiesi jo kokemuksensa

kautta, ettei tätä kohderyhmää ollut juurikaan huomioitu. Kaarlejärvi kokee, etteivät turvatoimenpiteet riitä radikalisaation ennaltaehkäisyyn, vaan pitää panostaa osallisuuteen, kuntoutukseen ja kielen opetukseen. Sitä kautta syntyy hyvinvointi ja radikalisaation ennaltaehkäisy. Vaman projektityöntekijä Adnan Balicin mukaan videon tarkoitus oli lisätä tietoa siitä, mitä ulkomaalaiset, eri kieli- ja kulttuuritaustaiset vangit voivat odottaa vankeudesta ja vankeusajalta. Myös monelta vangilta oli tullut pyyntö infopakettista. (Balic & Kaarlejärvi, 2018.)

Olen samaa mieltä Balicin ja Kaarlejärven kanssa siitä, että tarve videoille on suuri. Henkilön on lähestulkoon mahdotonta yrittää sopeutua uuteen kulttuuriin, jos mitään ohjeita tai tukea ei ole saatavilla omalla kielellä. Ja vaikka henkilö ymmärtäisikin osittain suomea tai englantia, niin voimmeko olla varmoja siitä, että tarpeellinen informaatio menee perille?

Balicin mukaan yksi maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden kanssa viestimisen haasteista on se, että vaikka sanotaan mitä saa tehdä ja mitä ei, niin asiakas ei silti ymmärrä sitä, eli hän ei sisäistä annettua informaatiota. On vaikea sisäistää tietoa, jos ei ymmärrä mitä tarkoittaa esimerkiksi rangaistusajansuunnitelma. Kaarlejärvi lisää, että haasteita luo juurikin se, että asiakas ei ymmärrä ”koko systeemiä ja sen toimintaa”. Vaikka asiakas ymmärtää sanat, niin hän ei välttämättä ymmärrä mitä ne sanat tarkoittavat. (Balic & Kaarlejärvi, 2018.) Tästä tarpeesta syntyi idea kokeilla tulo-opasvideoita perehdyttämisen keinona.

3 KULTTUURIEN VÄLINEN VIESTINTÄ

Tässä kappaleessa käsittelen aluksi lyhyesti viestinnän perusteita. Näin on helpompi ymmärtää opinnäytetyötä kokonaisuudessaan. Lisäksi käsittelen eri kulttuurien ominaispiirteitä, koska ne ovat olennainen osa kohdeyleisön ymmärtämistä.

3.1 Viestintä

Viestintä on prosessi, jossa rakennetaan ja vastaanotetaan sanomia sekä luodaan yhdessä merkityksiä. Viestintä perustuu sanalliseen ja sanattomaan viestintään. Suurin osa kanssakäymisestä tapahtuu kielen avulla, mutta sanomia tulkitaan muiden, sanattomien merkien, perusteella. Sanoma muodostuu sekä sanallisesta, että sanattomasta viestinnästä yhdessä. (Jyväskylän yliopisto...Viestintä. 2018.)

Viestintä on vuorovaikutusta, johon vaikuttavat monet tekijät. Keskustelutilanteissa viestejä tulkitaan erilaisten ääneen lausumattomien tietojen, oletusten ja päättelyiden avulla. Viestintäkäyttäytymistä säätelevät muun muassa kulttuurin säännöt, arvot ja ihanteet. Nämä vaikuttavat siihen, miten valitsemme tilanteeseen sopivat toimintatavat. Viestintä on haastavaa, koska emme voi olla varmoja, vastaanotetaanko viesti haluamallamme tavalla. Emme myöskään voi luottaa siihen, että ymmärrämmekö itse kaiken täysin oikein. (Hyvärinen, M. & Väisänen, K, 17. 2002.)

Viestintätapahtuma on altis häiriöille. Nämä häiriöt vaikeuttavat viestin ymmärtämistä ja sisäistämistä. Häiriötä voivat aiheuttaa muun muassa ympäristön olosuhteet, puheen vaikeaselkoisuus, puutteelliset taidot tai puutteellinen motivaatio. Puhe on vaikeaselkoista, jos puhuja etenee asiassa epäloogisesti. Puheen rakenne, sen kieli ja ilmaisut voivat olla monimutkaisia tai monimerkityksisiä tai puheessa saattaa olla vaikeaselkoisia termejä. Lisäksi viestin vastaanottajalla saattaa olla häiritseviä ennakoasenteita, vääriä uskomuksia tai odotuksia, epävarmuutta omasta asenteesta tai hän saattaa tehdä puutteellisia tai vääriä tulkintoja. Viestin vastaanottajalla saattaa olla myös heikko keskittymis- tai vastaanottokyky. Viestin vastaanottoa voivat häiritä myös väsymys, nälkä, huonokuuloisuus tai muu fyysinen häiriötekijä. Puheviestintä on aina jossain määrin neuvottelua sanojen merkityksistä. Tästä syystä puhujan tulisi kiinnittää huomiota valitsemiinsa sanavalintoihin, välttää ammattislangia ja pyrkiä puhumaan arkisilla käsitteillä. (Hyvärinen, M. & Väisänen, K, 18. 2002.)

jaotteluja tarkastellessa on hyvä kuitenkin pitää mielessä, että nämä ovat ääripäitä ja yleensä maiden kulttuurit sijoittuvat jonnekin näiden luokittelujen välimaastoon. Lisäksi olemme kaikki yksilöitä, joiden identiteetti ja toimintatavat muodostuvat monista palapelin paloista. Erilaiset kulttuurien kategorisoinnit ja jaottelut auttavat kuitenkin ymmärtämään näitä palapelin palasia.

Kulttuurien välisten viestintätaitojen tuntemista tukevat ratkaisukeskeinen ja avoin asenne sekä hyvin kehittynyt kulttuurien välinen tietoisuus. Tämän avulla viestijä tiedostaa myös oman kulttuurisen tapansa toimia ja ymmärtää muiden käyttäytymistä. (Keisala, 32. 2012.)

3.2.1 Korkean kontekstin ja matalan kontekstin kulttuuri

Matalan kontekstin kulttuurissa suhteet alkavat ja loppuvat nopeasti. Yksilön identiteetti on usein kiinni hänen saavutuksissaan ja hänessä itsessään. Sanojen tuomaan informaatioon luotetaan, eikä etsitä merkityksiä esimerkiksi kehon elekielestä. Konflikteissakin fokus on rationaalisten ratkaisujen löytämisessä. Säännöt ovat selkeitä ja yksiselitteisiä ja niitä noudatetaan tarkasti. Henkilökohtainen tila ja yksityisyys ovat korkeassa arvossa, joten ihmiset seisovat kauempana toisistaan. Yleensä oppimistilanteissa käytetään yhtä informaatiolähdettä ja ohjeita noudatetaan tarkasti. Tämän lisäksi matalan kontekstin kulttuurissa suositaan itsenäistä opiskelua. (Neese, 2016.)

Korkean kontekstin kulttuurissa suhteet rakentuvat hiljalleen ja perustuvat luottamukselle. Yksilön identiteetti on usein liitoksissa erilaisiin ryhmiin, kuten perheeseen ja työ-kavereihin. Kehon elekielet, äänenpaino, kasvopiirteet sekä silmien liikehdintä ovat tärkeä osa viestintää. Konflikteja syntyy herkästi. Säännöt saattavat olla hyvinkin tulkinnanvaraisia. Oppimisessa suositaan useita eri informaatiolähteitä. Tiedon sisäistäminen tapahtuu tarkkailemalla ensin muita ja sen jälkeen harjoittelemalla. (Neese, 2016.)

Kuten voimme todeta, eri kulttuuritaustat vaikuttavat siihen, miten viestimme, miten opimme ja miten otamme informaatiota vastaan. Toiset oppivat paremmin työskentelemällä itsenäisesti, toiset taas kaipaavat esimerkkiä, jota seurata.

3.2.2 Korkean kontaktin ja matalan kontaktin kulttuuri

Korkean kontaktin ja matalan kontaktin kulttuurijaottelut jaottelevat erilaiset kulttuurit sen mukaan, kuinka paljon ollaan kontaktissa toiseen ihmiseen kanssakäymisen aikana. Korkean kontaktin kulttuureissa ihmiset seisovat lähempänä toisiaan keskustellessa ja ottavat selkeästi enemmän katsekontaktia. Näissä kulttuureissa myös kosketaan toista useammin ja puhutaan kovemmalla äänenvoimakkuudella. Matalan kontaktin kulttuureissa taas ihmiset seisovat kauempana toisistaan, koskevat toisiaan vähemmän ja ottavat vähemmän katsekontaktia. Matalan kontaktin kulttuurissa arvostetaan enemmän omaa tilaa, kuin korkean kontaktin kulttuurissa. Lisäksi kontaktin määrään vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa käytävän keskustelun aihe, ympäristö, henkilöiden iät, henkilöiden status, henkilökohtainen suhtautuminen kontaktiin ja henkilöiden suhde toisiinsa. (Bartlett, 2015.)

Viestimisessä tulisikin siis ottaa huomioon myös se, kuka viestii ja kenelle. On tarkasteltava viestijän ja viestin vastaanottajan suhdetta toisiinsa sekä minkälainen ympäristö ja viestintätapa ovat sopivia kyseisen viestin välittämiseen. Eri kulttuuritaustaiselle asiakkaalle viestiessä olisi myös olennaista ottaa huomioon, minkälainen ennakkokäsitys ja suhtautuminen hänellä on suhteessa viestijään. Viestiä ei välttämättä oteta vastaan, jos ympäristö tai viestin vastaanottajan ennakkosenne tai tunnetila häiritsevät viestin vastaanottamista. Samoin myös viestijällä saattaa olla ennakkosenteita vastaanottajaa kohtaan.

3.2.3 Muodollisten ja epämuodollisten suhteiden kulttuuri

Epämuodollisten suhteiden kulttuurissa henkilöiden välisiä status-, sukupuoli- ja ikäsuhteita ei korosteta. Kulttuurien edustajat eivät käytä keskusteluissaan arvonimiä tai titteleitä. Muodollisten suhteiden kulttuurissa arvostetaan vuorovaikutustilanteiden rooleja, arvo- ja valtasuhteita. Kanssakäymistä määrittelevät erilaiset rituaaliset säännöt ja puhussa käytetään arvonimiä, titteleitä sekä muita muodollisia eroja korostavia puhuttelusanonoja. (Hyvärinen, M. & Väisänen, K, 86. 2002.)

3.2.4 Hofsteden arvoulottuvuudet

Psykologi Geert Hofstede käsittelee kulttuurien välisiä eroja kuuden pääulottuvuuden mukaan. Näiden ulottuvuuksien avulla on mahdollista tarkastella miten eri kulttuurit vaikuttavat ihmisten ajatteluun, käytökseen ja tuntemiseen. Yleensä maat eivät sijoitu kumpaankaan ääripäähän vaan johonkin näiden kahden ääripään välille. Pääulottuvuudet ovat valtaetäisyys, epävarmuuden välttäminen, individualismi, maskuliinisuus vastaan feminiinisyys, aikaorientaatio sekä mukavuudenhaluisuus.

Valtaetäisyys kulttuureissa tarkastelee, millainen suhde väestöllä on auktoriteetteihin ja eri valta-asemissa oleviin henkilöihin. Suuren valtaetäisyyden kulttuurissa epätasa-arvo nähdään osana elämää ja auktoriteettisen henkilöt ovat erilaisia ihmisiä. Valta-asemassa olevilla henkilöillä nähdään olevan oikeus päättää siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Ylempi-arvoista ja itseään vanhempaa henkilöä tulee kunnioittaa. Pienen valtaeron maissa epätasa-arvoa pyritään kitkemään kaikin keinoin. Auktoriteettista henkilöä ei nähdä parempana, vaan asema on saavutettu ja roolit voivat vaihtua nopeasti. Kaikkia kohtaan pätee samat säännöt, asemasta riippumatta. (Hofstede...Power distance. 2014)

Epävarmuuden välttäminen tai sen hyväksyminen tarkastelevat sitä, kuinka kulttuureissa suhtaudutaan epävarmuuteen. Epävarmuutta välttävät kulttuurit välttävät myös riskien ottamista. Uudistukset etenevät ja otetaan käyttöön hitaasti, uusia asioita ja erilaisia ihmisiä pelätään. Säännöt ja säätelyt koetaan tärkeänä osana epävarmuuden välttämistä. Epävarmuuden hyväksyvät kulttuurit taas ottavat helpommin riskejä ja etenevät nopeammin uudistusten kanssa. Erilaisuus koetaan kiehtovana, ei pelottavana. Epävarmuuden hyväksyvät kulttuurit kokevat vähemmän stressiä ja ahdistusta. He ovat myös suvaitsevaisempia erilaisia ihmisiä ja asioita kohtaan. (Hofstede...Uncertainty avoidance. 2015.)

Individualistisessa kulttuurissa korostuu itsenäisyys ja itse itsestään huolehtiminen. Lähi-piiri on suppea ja tiivis. Myös muut ihmiset nähdään omina yksilöinä. Velvollisuudet koetaan tärkeämpänä prioriteettina, kuin ihmissuhteet. Kollektiivisessä kulttuurissa ihminen on sidoksissa omaan ryhmäänsä. Ihmissuhteet nähdään tärkeimpänä prioriteettina ja toiset nähdään joko osana omaa ryhmää tai jonkun muun ryhmää. (Hofstede...individualisme versus collectivisme. 2014.)

Maskuliininen kulttuuri kuvastaa kulttuuria, jossa miehen ja naisen roolijako ovat selkeät. Miehen kuuluu olla vahva, naisen heikko. Maskuliinisen kulttuurin vastakohtana on feminiininen kulttuuri, jossa sukupuolien välinen roolijaottelu on vähäinen tai jopa olematon. Feminiinisessä kulttuurissa hyväksytään avoimesti tunteiden käsittely ja näyttäminen molemmilta sukupuolilta, maskuliinisessa kulttuurissa sitä harvoin hyväksytään mieheltä. Maskuliinisessa kulttuurissa ihailaan vahvoja, eikä heikkojen sympatisoinnille ole sijaa. Miehet eivät saa itkeä eivätkä naiset saa tapella. Feminiinisessä kulttuurissa tappelua ei hyväksytä keneltäkään. Feminiinisessä kulttuurissa uskonto keskittyy enemmän lähimmäisenrakkauteen, maskuliinisessa kulttuurissa uskonto on enemmän jumalakeskeistä. (Hofstede...Masculinity versus femininity. 2014.)

Aikaorientaation arvoulottuvuudessa kulttuurit jaotellaan sen mukaan, miten pitkälle kulttuureilla on kyky nähdä. Pitkäaikaisen orientaation kulttuurissa katsellaan enemmän kokonaiskuvaa ja pitkän ajan suunnitelmaa, kun taas lyhytaikaisen orientaation kulttuurissa keskitytään enemmän menneeseen ja nykyhetkeen. Pitkäaikaisen orientaation kulttuurissa arvostetaan sinnikkyyttä, sopeutumista ja vakautta. Tämän lisäksi nöyryyttä ja kykyä oppia toisilta pidetään arvossa. Olosuhteet ja tilanteet otetaan huomioon erilaisiin asioihin suhtautumisessa. Lyhytaikaisen orientaation kulttuurissa kasvojen säilyvyys, ylpeys, perinteet ja sosiaaliset velvoitteet ajavat ihmisten käytöstä. Olosuhteet ja tilanteet eivät muuta normeja, ne ovat muuttumattomat. Nöyryyttä ei pidetä arvossa, vaan halutaan kehuja ja hyvää palautetta. Uskonossa ja politiikassa valitaan helpommin ääriajattelu, toisin kuin pitkäaikaisen orientaation kulttuurissa, jossa suositaan keskitietä. (Hofstede...Long versus short term orientation. 2015.)

Kuudes arvoulottuvuus jaottelee kulttuurit rajoittamisen ja hemmottelun tai mukavuudenhaluisuuden mukaan. Mukavuudenhaluisessa kulttuurissa arvostetaan vapautta ja oman onnen ohjaamista. Elämästä halutaan nauttia ja pitää hauskaa. Ihmiset ovat optimistisempia ja positiivisempia, kuin rajoittuneen kulttuurin asukkaat. Saavutukset eivät määrittele ihmisarvoa. Rajoitetussa kulttuurissa ihmisten tarpeita säädellään tai jopa tukahdutetaan tiukoilla normeilla. Rajoitetussa kulttuurissa koetaan, että kohtalo on monien sattumien summa, ei omissa käsissä. (Hofstede...Indulgence versus restraint. 2015.)

Kun haluamme viestiä eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevalle henkilölle, on otettava tarkkaan huomioon kohdeyleisö. Jokaisella on omat tapansa ottaa vastaan informaatiota. In-

formaation todelliseen sisäistämiseen vaikuttavat muun muassa ympäristö, viestijän status ja mielentila, arvot, normit, halu sopeutua ja kohteen suhtautuminen viestijän sukupuoleen tai asemaan. Miten ottaa nämä kaikki asiat huomioon maahanmuuttajataustaisen asiakkaan perehdyttämisessä? Voisiko videon käyttäminen perehdyttämisen välineenä tuoda ratkaisun ongelmaan, tai edes hieman auttaa haasteiden voittamisessa?

4 VIDEO VIESTINNÄN VÄLINEENÄ

Halla Tuotanto Oy:n vastaavan tuottajan Mikko Lehtosen (2018) mukaan verkkoviestintä on kasvanut ja videoiden käyttö verkkoviestinnässä on lisääntynyt huomasti. On ennustettu, että vuoteen 2020 mennessä 80% kaikesta Internet-liikenteestä on videoita (Cisco, 2016). Tämä on myös lisännyt yritysten tarvetta erilaisille videosisällöille. Enää ei haluta pelkästään isoja mainosvideoita, vaan halutaan avata yrityksen erilaisia prosesseja videoiden avulla. (Lehtonen, 2018.)

Vielä muutama vuosi sitten yritysten tarve videosisällöille keskittyi enimmäkseen markkinointiin ja mainontaan. Nyt näiden rinnalle on noussut informatiiviset videot. Mutta mitä on informatiivinen video ja miten sitä voidaan hyödyntää viestinnän välineenä? Informatiivisen videon käsitteeseen voisi laskea mukaan paljon erilaisia videotyyppejä, mutta tässä opinnäytetyössä rajaan aiheeni niihin, jotka liittyvät suoraan vankilan tulo-opasvideoiden tekoon. Tutkin opinnäytetyössäni opasvideoita viestinnän välineenä. Sen lisäksi tutkin uutisvideoita sekä yritysvideoita, sillä opas- ja perehdytysvideoista ei löydy kovin paljon lähdemateriaalia. Valitsin uutis- ja yritysvideot siitä syystä, että ne ovat kenties tällä hetkellä isoimmat informaation välitykseen käytettävät videotyypit. Lisäksi uutisten kuvaus- ja leikkaustyyli toimivat referenssinä suunnitellessani vankilan tulo-opasvideoita. Rajatakseni aiheen, keskityn uutisissa kuvaus- ja leikkaustyyliin ja yritysvideoissa sisällönsuunnitteluun. Tämän lisäksi käsittelen hieman kuvituskuva käsitteenä. Tarkoituksena on, että lukija saa käsityksen myös niistä kuvallisista keinoista, joita hyödynsin tulo-opasvideoissa.

4.1 Uutiset

Kaikki Suomen tv-uutislähetykset toteuttavat samaa funktiota, informaation välitystä. Tv-uutisissa on kanavasta riippumatta samantyyppinen rakenne, joka alkaa uutistunnuksesta ja etenee uutissähkeillä ja -raporteilla päättyen säätiedotukseen. (Herkman, 109-110. 2005.)

Uutiset ovat päivittäin televisiostamme tuleva ohjelma, jossa kerrotaan tärkeimmistä ajankohtaisista tapahtumista ja päätöksistä, jotka vaikuttavat elämäämme. Uutiset koostuvat yleensä studio-osuudesta, otsikoista, sähkeestä, jutuista, haastatteluista ja säätiedo-

tuksesta. Uutiset perustuvat informaation jakamiseen kaikille iästä ja lähtökohdista riippumatta. Uutisten keskiössä on spiikki, jota kuvitetaan kuvituskuvalla. Tästä syystä aloin heti pohtia uutisten käyttämistä referenssinä omille videoilleni. Olen huomannut, että uutisilla on lisäksi ominainen tyyli kuvittaa puhetta. Uutisissa on monesti myös hieman vaikeammin kuvitettavia, abstrakteja aiheita.

Yleisradion uutisleikkaajana toimineen Henrik Storsjön (2018) mukaan uutisleikkaajan työnkuvaan kuulu tiivis työskentely toimittajan kanssa. Käsikirjoituksen ja spiikin tekee toimittaja. Äänittämisen jälkeen uutinen kuvitetaan spiikin pohjalta. Joskus toimittajalla on selkeä visio siitä, mitä kuvia käytetään. Joskus taas toimittaja antaa uutisleikkaajalle vapaammat kädet.

Storsjö mukaan uutisen pääpaino on informoida katsojaa jostain asiasta mahdollisimman selkeästi. Hyvän uutisjutun tekee se, että informaatio tulee selkeästi esille, mutta mielenkiintoisella tavalla. Mikäli uutisessa käytetään liian pitkiä lauseita ja jutussa on vaikeita sanoja, saattaa katsojan keskittyminen herpaantua. Oletuksena pitäisi aina olla se, että kuulija ei tiedä ennakkoon aiheesta juuri mitään. Kuvan tehtävä on tukea ja vahvistaa spiikin sanomaa. Informatiivisessa sisällössä tärkeintä on spiikki.

Uutisten kohderyhmä on periaatteessa koko kansa, joten ei voi puhua esimerkiksi lakitermeillä jossain uutisjutussa, jonka vaan lakiasiantuntijat ymmärtää. Uutiset on kaikille ja kaikkien ne pitää voida ymmärtää. (Storsjö, 2018.)

Uutisvideon tärkein tehtävä on jakaa informaatiota. Kuvituskuva ei siis saa viedä huomiota pois uutisten fokuksesta, informaatiosta. Jos kuvituskuva on liian moniselitteinen, hankalasti ymmärrettävä tai kuvauksellinen, katsojan ajatukset harhailevat ja näin ollen hänen keskittymisensä herpaantuu oleellisesta. Onko uutisilla tyypillisiä kuvituskuvia, joita käytetään kuvittaessa abstrakteja aiheita tai kun ollaan tekemisissä kuvauspaikkajoitteiden kanssa?

Mikäli aihe on abstrakti, täytyy pohtia, mikä aihe on kyseessä. Kuvittaa voi symbolien avulla tai tukeutumalla lähikuviin. Jalat ja kädet lähikuvassa ovat yleisimpiä kuvituskuvia. (Storsjö, 2018.) Seuraavassa kuvasarjassa on muutama poiminto tyypillisistä kuvituskuvuissa uutisissa.

KUVA 2. Kuvituskuvassa suojelupoliisin kyltti. (Yle Uutiset. Maanantai 10.12.2018.)

KUVA 3. Kuvituskuvassa käsiä. (Yle Uutiset. Lauantai 08.12.2018)

KUVA 4. Kuvituskuvassa käsi työn touhussa. (Yle Uutiset. Maanantai 10.12.2018.)

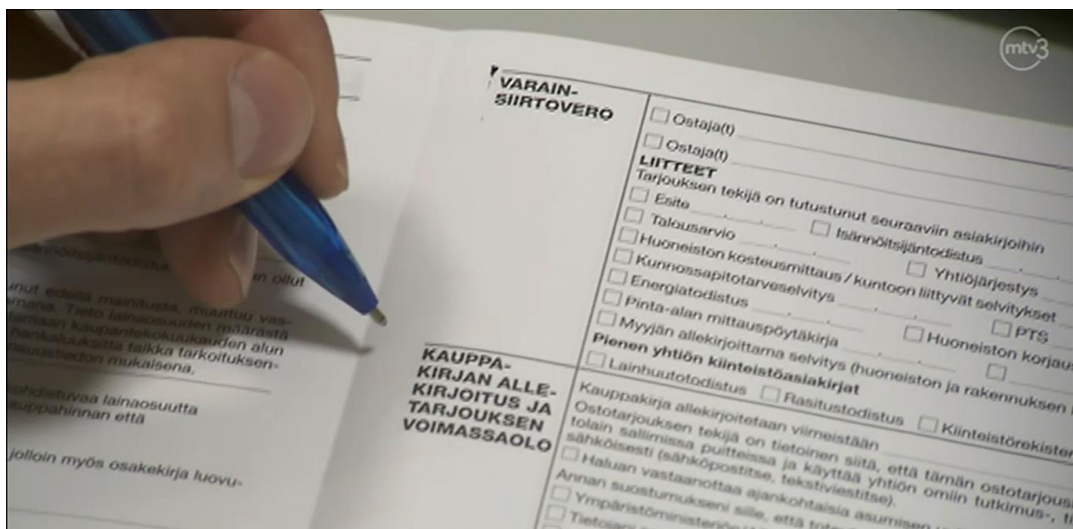
KUVA 5. Kuvituskuvassa jalat. (Yle Uutiset. Sunnuntai 09.12.2018.)

KUVA 6. Kuvituskuvassa jalat. (Yle Uutiset. Sunnuntai 02.12.2018)

KUVA 7. Kuvituskuvassa käsi. (Mtv3 Uutiset. Tiistai 11.12.2018.)

KUVA 8. Kuvituskuvassa käsi. (Mtv3 Uutiset. Tiistai 11.12.2018.)

KUVA 9. Kuvituskuvassa lähikuvaa puusta, tausta sumeana. (Mtv3 Uutiset. Tiistai 11.12.2018.)

KUVA 10. Kuvituskuvassa joulukoriste. Tausta sumeana. (Mtv3 Uutiset. Tiistai 11.12.2018.)

KUVA 11. Kuvituskuvassa lähikuva liikenteenvalvontakamerasta. (Yle Uutiset. Sunnuntai 09.12.2018.)

Kuvituskuvaa pitäisi aina olla reilusti, jotta leikkaajalla on valinnanvaraa. Kuvan tulisi olla tasaista ja eri kuvakokoja olisi hyvä olla mahdollisimman paljon. Tähän vaikuttaa aina myös se, onko kuvaustilanteessa ollut tarpeeksi aikaa. Myös siirtymäkuvat, eli kuvat, joissa on tarkennuspisteen vaihtoja tai jotka sumenevat kokonaan, ovat hyviä. Lisäksi pitäisi olla jokin hyvä, tarpeeksi pitkä loppukuva. (Storsjö, 2018.) Kuvan pitäisi olla toisin sanoen mahdollisimman neutraalia, sellaista missä silmä voi levätä kuuntelemisen aikana.

Kuvahan on todella raakaa ja sitä ei jälkikäsitellä, muuta kuin ääritapauksissa. Jos esimerkiksi joku kuva on tosi ylivaloittunut, niin sitä saatetaan

editis vähän korjailta. Mutta lähtökohta on, että se on todella realistista ja arkista se kuva. (Storsjö, 2018.)

Leikkausrytmillä on myös suuri vaikutus siihen, herpaantuuko katsojan keskittyminen. Spiikille täytyy antaa tilaa. Rauhallinen ja tasainen kuva, rauhalliset kameraliikkeet ja rauhallinen leikkausrytmi auttavat katsojaa keskittymään spiikkiin. Ajoittaminen kulkee tosi paljon käsi kädessä spiikin kanssa. Leikkaamisen voi rytmittää puheen kanssa:

Kyllä mä ääntä leikkaan myös. Saatan tiivistää sitä, jos tulee liian pitkiä taukoja. Välillä saatan myös lisätä taukoja. -- Se luo sitä dynamiikkaa siihen uutiseen ja se tekee siitä mielenkiintoisemman. Muuten se on liian monotonista ja tasapaksua. -- Rytmittäminen perustuu siihen, ettei se oo liian tasasta se informaatio, joka tulee. Koska spiikithän, nehän on informatiivista puhetta. -- Se tauko on vähän sellanen hengenveto välillä. (Storsjö, 2018.)

4.2 Yritysvideot

Kalturan (2018) tekemän tutkimuksen mukaan videoiden käyttö yrityksissä jatkaa kasvuaan. Jopa 98% kyselyyn vastanneista näkee videon käytön vakaana tai kasvavana omassa organisaatiossaan. Suosituin käyttötapa videoille on edelleen markkinointi, mutta koulutusvideoista on tullut myös merkittävä osa yritysten toimintaa. Yritykset pitävät videota korkeassa arvossa ja näkevät sen hyödyn varsinkin viestintään ja oppimiseen. Videoiden avulla viestintää ja työntekijöiden kouluttamista voidaan parantaa merkittävästi. (Kaltura, 4. 2018.)

Yritysvideon ensimmäinen tehtävä on palvella sitä tavoitetta, joka videolle on asetettu. Erilaisia yritysvideoita on esimerkiksi yritysesittelyt, yksittäistä tuotetta tai palvelua esittelevät videot, haastattelut, taltioinnit ja reportaasit yrityksen toiminnasta sekä videot, joissa asiakkaat kertovat, millaista yhteistyö on yrityksen kanssa. (Kalliomäki, 2017.)

Yritysten kasvava tarve videoille on huomattu myös Suomessa. Videoita halutaan nykyään kaikenlaisiin eri tarkoituksiin. Halla oy tekee n. 130 pienvideota yrityksille kuukaudessa.

Ei meilläkään oo kovin montaa yritystä, keille tehdään, mut ku nille tehdään niin paljon sitä sisältöä. -- On se sit rekryy, sisäistä viestintää tai koulutus- tai myyntivideoo. (Lehtonen, 2018)

Vastaava tuottaja Mikko Lehtosen (2018) mielestä videon suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon sen käyttötarkoitus sekä kohdeyleisö. Tärkeintä on aina miettiä, miten viesti saadaan perille. Videosta tekee hyvän se, että suunnitteluvaiheessa on tutustuttu kohdeyleisöön sekä julkaisualustaan kunnolla. Täytyy tietää todella tarkkaan, kenelle informaatio on osoitettu ja miksi. Silloin saadaan paras mahdollinen lopputulos. (Lehtonen, 2018.)

Tieto on tarkoitettu käytettäväksi ja tämä tavoite on asetettava ensisijaiseksi informaation muotoilussa. Muut tekijät, kuten kauneus, on toissijaista. Kun toteutus on onnistunut, tehokasta ja viestivää, se on myös kaunista. (Koskinen & Vaapasalo, 52. 2000.)

Yritys, joka on tilannut videon välittää siitä, millaisen vaikutuksen video tekee yrityksen omille kohdeasiakkaille. Videon tarkoitus on aina myydä jotain tai lisätä informaatiota jostain. Hyvän videosta tekee siis se, että videon katselun jälkeen katsoja tietää tarkalleen, mitä siinä mainostettiin tai haluttiin kertoa. Mitä selkeämpi ja yksinkertaisempi video on, sitä parempi. (Lehtonen, 2018.)

4.3 Opasvideot

Nykyaikana voimme käyttää monia eri tapoja ja kanavia viestintään. Kohdeyleisön informointiin ja ohjeistukseen voi käyttää perinteisiä käyttöohjeita tai opaslehtisiä, videoita tai vaikkapa sovelluksia. Myös julkaisualustoja on monenlaisia. Sisällytän tähän lukuun myös videon käytön oppimisessa ja perehdyttämisessä, koska mielestäni niissä on sama tavoite.

Videossa liikkuva kuva auttaa näkemään asioita, joita muutoin olisi vaikeaa tai mahdotonta nähdä. Videon käytön tavoitteena voi tällöin olla kohteen tutuksi tuleminen ja oppimisen arviointi kohdistuu tunnistamiseen. Toisaalta liikkuvan kuvan avulla voidaan erottaa tutusta kohteesta jotakin sellaista, minkä erottaminen paljaalla silmällä on vaikeaa tai mahdotonta. Tällöin oppimisen arviointi kohdistuu huomaamiseen. (Hakkarainen & Kumpulainen, 12. 2011.)

Olemme lähes päivittäin tekemisissä erilaisten käyttöohjeiden kanssa. Tyypillisesti käyttöohje tarkoittaa paperille painettuja ohjeita, mutta nykyään käyttöohjeita on yhä enemmän myös sähköisenä. Tämän lisäksi käyttöohjeet voivat olla sisällytettynä tuotteeseen. Tällöin esimerkiksi tietokoneohjelma tai sovellus neuvoo ja ohjaa käyttäjää ohjelmaa käytettäessä. Nykyajan teknisessä viestinnässä onnistumista tukee käyttäjien ja heidän tarpeidensa huomioon ottaminen. Kun ollaan tekemässä päätöstä siitä, missä muodossa ja formaatissa käyttöohjetta ollaan tuottamassa, on mietittävä kohderyhmää. Tämän lisäksi on olennaista ottaa huomioon, missä tilanteessa ja miten käyttäjä käyttää ohjetta. (Kääntä & Salmela 61, 2018.)

Ohjetta suunniteltaessa on olennaista miettiä käyttäjän tavoitteita. Miksi hän käyttää ohjetta? Mitä hän saa ohjeesta irti? Lisäksi tulee ottaa huomioon käyttäjän taustat ja tietotaso. On tunnettava kohdeyleisö. Ohjeen toteutukseen vaikuttaa merkittävästi se, onko ohjeen käyttäjä esimerkiksi alan ammattilainen tai tietotekniikkaan tottumaton vanhus. Nuoret ovat tottuneet hakemaan tietoa YouTuben ohjevideoista, jos heidän tulee opetella tekemään jokin uusi asia. (Kääntä & Salmela, 62. 2018.)

Yllä mainittiin, että julkaisumuotoa pohdittaessa on tärkeää ottaa huomioon oppaan kohderyhmä. Tämä onkin äärimmäisen tärkeä huomio. Esimerkiksi tulo-opasvideoissa paperiset versiot eivät toimisi, koska kaikilla maahanmuuttajataustaisilla vangeilla ei ole lukutaitoa. Käyttöohjeisiin taas video on todella hankala, sillä sitä pitäisi selata edestakaisin. Myös Lehtonen (2018) toteaa kohdeyleisöstä seuraavaa:

Kaikkien videoiden tekijöiden pitäisi lähteä siitä liikkeelle, et mikä sen videon käyttötarkoitus on. Monet asiakkaat unohtaa ajatella sitä, kun ne miettii vaan, et ne halua jonkun videon. Pitää miettii, et millanen ihminen sen videon kattoo ja missä. On eri asia, et on joku nuori, joka kattoo sen somesta, kuin joku iäkkäämpi. Se vaikuttaa heti sen videon pituuteen ja tyyliin.

Videomuotoisilla ohjeilla on omat etunsa ja haittapuolensa. Videot yleensä katsotaan usein kokonaan läpi ennen, kuin lähdetään suorittamaan tehtävää. Toisin käy paperimuotoisten ohjeiden kanssa, joita katsotaan usein vasta ongelman ilmetyä. Videomuotoisten, lyhyiden ohjeiden katsominen helpottaa ohjeiden muistamista ja mieleen palauttamista.

Jos taas ohjeet ovat pitkät, ovat kirjoitetut ohjeet luultavasti paremmat. Silloin tieto on helppo etsiä sisällysluettelosta. Video-ohjeessa silmäily ja tiedon etsiminen ohjeen sisältä on haasteellisempaa. Paperiohjeissa keskeistä on rakenteellinen toimivuus, kun taas videoissa on huomioitava esimerkiksi kerronnan tahti ja videon laatu. Videomuotoisesta ohjeesta tekee hyvän se, että siitä on rajattu kaikki katsojaa häiritsevät asiat sekä videon toimivat rakenne. (Kääntä & Salmela, 62-63. 2018.)

Kuten uutisvideoissa, opas- ja ohjevideoissa on pääpaino informaation jakamisessa eteenpäin. Tästä syystä on olennaista kiinnittää huomiota toteutustapaan ja varoa, ettei videon ulkoiset tekijät häiritse keskittymistä videon sanomaan. Video-oppaassa on paljon hyötyjä, mutta myös haasteita. Mikäli informaatiota on paljon, käy video helposti puuduttavaksi. Informaation mieleen painuminen on myös haastavaa, jos tietoa tulee paljon yhdellä kertaa. Mikäli taas käytetään opaslehtistä, kulkee tieto aina mukana ja sieltä voi helposti selailemalla etsiä uudelleen tärkeä tieto. On oletettavaa, että opasvideon on hyvä selvittää nopeasti ja helposti tärkeimmät pääkohdat ja ohjata eteenpäin sinne (esimerkiksi uudelle sivustolle), mistä voi hakea lisätietoa.

Kaiken a ja o on videon pituus eli mitta. Kaikki turha pitäisi jättää pois. Varsinkin infovideoissa pitäisi muistaa se, että kukaan ihminen, joka on katsonut kyseisen infovideon, ei voi muistaa kaikkea videosta yhden katselukerran jälkeen. Videon tarkoitus on innostaa hakemaan lisäinformaatiota katselun jälkeen, ei pakata kaikkea informaatiota samaan videoon. Kukaan ihminen ei pysty prosessoimaan nähdyn informaation määrää pelkän videon avulla. Videossa pitää olla pääpointit, että katsoja ymmärtää mistä on kyse ja hän haluaa sen jälkeen mennä oppimaan asiasta muuta kautta. Näitä videoita ei tehdä sillä idealla, että videota katsellaan edestakaisin, katsojan yrittäessä sisäistää sisältöä. Se malli on enemmän käyttöohjeille. Video katsotaan kerran ja sen tarkoitus on auttaa sisäistämään peruspointit. (Lehtonen, 2018.)

Pohtiessa sitä mahdollisuutta, että videot syrjäyttäisivät perinteisen perehdyttämisen ja opastamisen, on huomioitava Lehtosen (2018) mielipide videon tarkoituksesta. Videon käytössä on paljon hyviä puolia. Parhaimmillaan opasvideon käyttäminen lisää yrityksen resursseja ja vapauttaa työntekijöitä muihin tehtäviin. Täysin se ei Lehtosen mukaan kuitenkaan tule korvaamaan perinteistä oppimismuotoa:

En usko, et perehdyttäminen siirtyy kokonaan videoihin. Kyl se vaatii sitä

interaktioo. Se on ihan sama mistä on kyse, mut jos sitä yhtä ja samaa on liian paljon, niin ei siihen jaksa keskittyä. Et pitää olla sellanen hyvä balanssi niiden välillä.

4.4 Kuvituskuva

Välikuva tarkoittaa kuvaa, jolla voidaan leikata pois tilanteesta ja lyhentää puhetta tai toimintaa. Usein välikuvina käytetään ympäristön yksityiskohtia. Kun halutaan elävöittää haastattelua tai selostustekstiä käyttämällä enemmän materiaalia, kuin yksittäisiä välikuvia, puhutaan kuvittamisesta. Termit eivät ole ihanteellisia, sillä ne vähättelevät kuvan merkitystä. Kuva on aina merkityksellistä. Parhaimmillaan kuva ja ääni ovat symbioosissa, eikä kuvitus ole vain päälle liimattua ja mekaanista. (Aaltonen, 259-260. 2001.)

Seppäsen (82, 2005) mukaan representaatio voidaan määritellä lyhyesti merkityksen tuottamiseksi mielessämme olevien käsitteiden avulla. Representaation tehtävä on tehdä jotain läsnä olevaksi silmälle ja mielelle tai edustaa jotakin, joka ei ole läsnä (Seppänen 82, 2005). Kuvien merkitykset opitaan tulkitsemaan ja merkitykset ovat kulttuurisia, aikaan ja paikkaan sidottuja (Seppänen 89, 2005). Jos siis representaatio tarkoittaa merkityksen tuottamista meidän mielissämme olemassa olevien käsitteiden avulla ja meillä on sisäänrakennettuja, opittuja kuvien merkityksiä, voimme viestinnässä hyödyntää representatiivisia kuvia vahvistamaan informaation ja sen merkityksen ymmärtämistä. Kuten Seppänen toteaa, representaation tehtävä on tuoda katsojalle läsnä olevaksi jotain, joka ei ole läsnä.

Mitään yleistä sääntöä sanan ja kuvan suhteelle ei voida asettaa. Esimerkiksi journalistisen kuvan merkitykset syntyvät aina kuvatekstin, johdannon ja otsikon yhteisvaikutuksen tuloksena. Sen lisäksi kuvan katsojan ja tekstin lukijan tietoisuudessa kuva ja sana kytkeytyvät erottamattomasti toisiinsa. Kaikki sanat, olivatpa ne konkreettisia tai abstrakteja, kuvallistuvat mielessä ainakin joltain osin. (Seppänen 79, 2005.) Tutkimalla representaation käsitteen avulla kuvallista viestintää, voidaan pohtia esimerkiksi sitä, millä tavoin erilaiset mediat esittävät ja tuottavat todellisuutta. Tärkeää on myös pohtia, kenen näkökulmasta ja millaisin välinein tätä todellisuutta tuotetaan. Arkinen kuvallisuus näyttäytyy eri tavoin riippuen siitä, pidetäänkö representaatiota todellisuuden heijastumana vai ymmärretäänkö sen rakentavan todellisuutta. Jos representaatio koetaan todellisuuden hei-

jastumana, voidaan pohtia, vastaako kuva todellisuutta vai ei. Jos sen taas koetaan rakentavan todellisuutta, pohditaan millaisen todellisuuden kuva rakentaa ja millä keinoin. (Seppänen 77-78, 2005.)

Edellä mainitun avulla videon tai kuvan tuottaja voi pohtia miten ja millä keinoin hän haluaa kuvittaa käsiteltävää tekstiä. Täten on siis huomattava, että tekstillä ja kuvalla on usein keskinäinen yhteys merkityksen luomisessa. Osana videon kuvasuunnittelua on otettava huomioon myös se, miten katsoja käsittää kuvien merkityksen. Ymmärtämällä kuvien merkityksiä ja niiden tulkintaa, on helpompaa suunnitella abstraktinkin aiheen kuvittamista.

Kuvien itsestään selvän esittämisen lisäksi, ne myös viittaavat johonkin tai merkitsevät jotain. Käyttämällä hyväkseen kuvan monitasoisuutta, merkityksiä, sivumerkityksiä, konnotaatioita, voi luoda parhaimmillaan hyvin filosofista ilmaisua. Symboli on vertauskuva, joka edustaa jotain muuta, kuin mitä se esittää. Hulmuava lippu merkitsee valtaa, nuijan kopautus tuomiota tai poliittista päätöstä. Symbolien avulla voi tiivistää kerrontaa. Eri-tyistapauksena on synekdokee, jossa osa vastaa kokonaisuutta. Kävelevät jalat kuvaavat kokonaista ihmistä. (Aaltonen, 60-61. 2001.)

Merkityksistä Seppänen (116, 2005) puhuu käsittein denotaatio ja konnotaatio. Denotaatio tarkoittaa kuvan ilmimerkitystä. Eli siis jos kuvassa on lukko ja avain, sen denotaatio on lukko ja avain. Tähän voi kuitenkin liittyä toinen sanoma, konnotaatio. Konnotaatio tarkoittaa kuvan sivumerkitystä. (Seppänen 116, 2005.) Täten voimme todeta, että lukon ja avaimen konnotaatio voisi olla esimerkiksi vapaus. Jos esimerkiksi opasvideolla puhutaan vapautumisesta tai koevapaudesta, voimme näyttää avainta merkkinä vapaudesta. Samalla tavalla voisi toimia esimerkiksi lintu lentämässä taivaalla tai aukeavat ovet. Konnotaatio on usein kulttuuriin sidonnainen, mutta sosiaalisen median ja internetin myötä kulttuurikäsitykset ovat alkaneet sulautumaan keskenään, varsinkin kuvatulkinnan suhteen.

Konnotaatioon vaikuttavat monet seikat. Esimerkiksi myös etäisyys kuvan kohteesta voi vaikuttaa suuresti siihen, miten tulkitsemme kuvan. Jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa sosiaaliset suhteet määrittelevät etäisyyden, jonka otamme ihmisiin. Voimme jakaa sosiaalisen etäisyyden kuuteen arvoon: intiimi, henkilökohtaisesti läheinen, henkilökohtai-

sesti kaukainen, sosiaalisesti läheinen, sosiaalisesti kaukainen sekä julkinen. Lisäksi kuvattavan suhde tilaan sekä katseen suunta vaikuttavat siihen, miten katsoja käsittää etäisyyden suhteessa kuvan kohteeseen (Seppänen, 171-176, 2005.) Näitä opittuja etäisyyksiä voidaan verrata videoissa ja kuvissa käytettäviin kuvakokoihin. Tietty kuvakoko saattaa kuvastaa tietynlaista etäisyyttä tai läheisyyttä henkilöön. Sen lisäksi tulkitsemme myös kuvassa ja tilassa olevien muiden henkilöiden ja esineiden suhdetta kohteeseen sekä kohteen katseen suuntaa ja ilmettä.

5 VANKILAN TULO-OPASVIDEOT

Tässä luvussa käsittelen tulo-opasvideoiden tekoprosessia ja kohtaamiani haasteita teko-prosessin aikana. Tarkoituksena on tuoda esille opasvideon tuottamisen haasteet sekä hyödyt ja jakaa oppimaani tietoa muille alan ammattilaisille. Projekti oli minulle tärkeä kasvuprosessi, sillä en ole kuvannut tai leikannut kovin paljon opiskeluvuosiени aikana. Taidot ovat päässeet ruostumaan ja siksi halusin haastaa itseäni. Lisäksi sain kokea tekeväni jotain tärkeää, josta on apua monille ihmisille.

Risen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman mukaan erityisjärjestelyillä on varmistettava että kielivähemmistöihin kuuluvien vankien tarpeista huolehditaan. Kuntoutuksessa käytetään vieraskielistä materiaalia siltä osin kuin sitä on saatavilla. Videot on tehty pilottina osana Vankeusaika mahdollisuutena! -hanketta. (Rikosseuraamuslaitos...Ulkomaalaisten vankien perehdytystä vahvistetaan video-oppaalla. 2018.)

Tulo-opasvideoiden toteuttaminen tarkoitti, että hoidan käsikirjoittamisen ja kuva-suunnittelun kirjallisten tulo-oppaiden pohjalta. Käsikirjoituksen toteutin Risen lakimiesten sekä Vaman projektityöntekijöiden avulla, kuvausten suunnittelun ja järjestämisen, tulkien voice over-äänitysten järjestämisen sekä äänittäjän palkkaamisen yhdessä Vaman projektityöntekijöiden kanssa sekä videon ja äänen leikkaamisen. Lisäksi tukenani toimi viestintäpäällikkö Pilvi Isotalus. Tarkastelen projektia ja sen onnistumista kohderyhmän, ennakkosuunnittelun ja käsikirjoittamisen, tuotanto- ja jälkityövaiheen, julkaisun sekä Risestä saamani palautteen kautta.

5.1 Kohderyhmä

Projektin tarkoituksena oli tehdä eri kieli- ja kulttuuritaustoista tuleville suljetun vankilan vangeille tulo-opasvideot vankilaan heidän omalla äidinkielellään. Päädyimme käyttämään voice overia tekstitysten sijasta, koska kaikilla vangeilla ei ole riittävää lukutaitoa. Videon pituudeksi sovittiin noin 15-20 minuuttia. Päädyimme 6 kieleen: arabia, albania, latvia, puola, suomi sekä turkki. Valitettavasti äänityspäivänä puolan kielen tulkki saapui paikalle vain puoliksi käännetyn tekstin kanssa, joten kiireellisen aikataulun vuoksi joudimme jättämään sen pois listalta.

Idea videoista syntyi kasvavasta tarpeesta. Kati Kaarlejärvi (2018) toteaa videon tarpeesta seuraavaa:

Suomen vankiloissa on nyt noin 17% eri kansallisuutta, kuin Suomi, suorittamassa laitosrangaistusta ja tiesin jo kokemukseni kautta, ettei tätä kohde-ryhmää ollut juurikaan huomioitu. Ja kun paljon puhutaan radikalisaatiosta, niin koin, ettei turvatoimenpiteet riitä radikalisaation ennaltaehkäisyyn, vaan pitää panostaa siihen osallisuuteen, ennaltaehkäisyyn, kuntoutukseen ja kielen opetukseen ja sitä kautta syntyy hyvinvointi ja radikalisaation ennaltaehkäisy. Siitä idea lähti.

Videoiden tarkoitus oli, että vanki saa omalla kielellään riittävän perustiedon suljetun laitoksen toiminnasta, oikeuksistaan ja rangaistusajasta. Ajatuksena oli, että videota voidaan käyttää kaikissa suljetuissa laitoksissa vankien perehdyttämiseen. Lisäksi videoita voidaan hyödyntää laitoksien ulkopuolella. Toiveena oli video, joka sopisi näytettäväksi suoraan vangeille, mutta myös omaisten ja yhteistyökumppaneiden käytettäväksi. Alkuun oli siis tarkoitus tehdä pilottihankkeena muutama video ja tarkastella niiden toimivuutta. Tämän jälkeen tehtäisiin mahdollisesti lisää, jos videot koetaan hyvänä ratkaisuna. Kielivallinnat pilottiin teki Vaman projektityöntekijä Adnan Balic.

Videon tarkoitus oli lisätä tietoa siitä, mitä eri kieli- ja kulttuuritaustaiset vangit voivat odottaa vankielämästä ja vankeusajalta. Moni oli ilmaissut kaipaavansa jonkinlaisesta infopakettia, josta saisi kaiken tämän informaation. Osa vangeista on ollut vuosia vankilassa saamatta materiaalia omalla kielellä. Sen vuoksi Vama lähti liikkeelle sanastosta ja eteni sen jälkeen videoon. Informaatio oli pakko puhua, koska lukutaidottomia vankeja on paljon. Pilottivideoiden kielet valittiin suurimman tarpeen kautta. Haluttiin valita kohdeleisöksi sellaiset kieliryhmät, joita on suurin määrä niistä, joille informaatiota vielä ei ole. Lisäksi päätökseen vaikuttivat myös laitosolosuhteissa pärjääminen. Haluttiin edustaa niitä henkilöitä, jotka tietoa tällä hetkellä eniten kaipaavat. Joillekin on jo olemassa jotain informaatiota tai heidän pärjääminen on parempaa, kuin toisilla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö näitä ulkopuolelle jätettyjä kieliryhmiä pyrittäisi edustamaan jatkossa. (Balic & Kaarlejärvi, 2018.)

5.2 Suunnittelu ja käsikirjoitus

Ennakkosuunnittelu ja käsikirjoitusvaihe oli ehdottomasti pitkäkestoisin työvaihe koko projektissa. Käsikirjoitusta työstettiin lakimiesten kanssa parisen kuukautta. Tämä johtui siitä, että esimerkiksi alkuperäinen kirjallinen opasvihkonen sisälsi osittain vanhentunutta tietoa ja toiseksi, myös siitä, että Kehassa pyöriteltiin pitkään kysymystä siitä, mitä kaikkea videon tulisi sisältää.

Mielestäni tärkeintä oli ottaa huomioon se, että videossa tulee todella paljon uutta informaatiota yhdelle ihmiselle. Tästä syystä video ei saa olla liian pitkä, tai sitten se pitää jakaa osioihin. Olisin itse suositellut kokonaisvideon pätkäisemistä lyhyempiin videoihin aihealueittain. Näin vanki voisi helpommin hakea informaatiota, jos hän tarvitsee johonkin tiettyyn aihealueeseen vastausta. Kuitenkin tuli ottaa myös huomioon tilanne, jossa video katsotaan. Tärkein tarkoitus videoille oli se, että sitä käytettäisiin uusien vankien perehdyttämiseen. Luultavasti video näytettäisiin uudelle vangille melko alkutaipaleella. Näin ollen päädyimme yhteen, helposti kerralla näytettävää 15-20 minuutin pituiseen videoon, jonka voi näyttää heti alkuun uuden vangin perehdyttämisen välineenä.

Kysyin Adnan Balicilta ja Kati Kaarlejärveltä (2018), mitkä ovat heidän mukaansa suurimmat haasteet eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevan asiakkaan kanssa viestimisessä. Yhdeksi haasteeksi koettiin se, että vaikka asiakas ymmärtäisi sanat, hän ei välttämättä ymmärrä niiden tarkoitusta eli sanojen taustalla vaikuttavia asioita. Jos ei ymmärrä koko prosessia ja niin sanotusti ”systeemiä”, on vaikea ymmärtää annettuja ohjeita ja niiden tarkoitusta. Monet sanat ovat lisäksi vaikeaselkoisia, esimerkiksi rangaistusajan suunnitelma. Lisäksi viestin vastaanottaja ei välttämättä ole tilanteessa vastaanottavaisella tuulella. Kaarlejärvi (2018) muistelee haasteita asiakaskohtauksissa:

Sitten on varmaan paljon muutakin semmoseen kohtaamiseen liittyvää. Et kun minäkin olen ihan tällainen kantasuomalainen nainen, niin ensimmäinen puoli tuntia meni siihen tunnekuuhuun suomalaista yhteiskuntaa kohtaan ja minua kohtaan naissukupuolen edustajana. Ja kaikkee, et ennen ku päästään itse aiheeseen ennen kuin se kiukku menee ohi. Niin viestin vastaanottamisen kannalta jos on samaa viiteryhmää tai vastaanottajalle uskottava viestinviejä, niin sen viestin vastaanottaminen on helpompaa.

Kaarlejärvi (2018) kuitenkin painottaa, että aina luottamussuhde ei synny niin sanotusti perinteisen mallin mukaisesti:

Mulla on myös aikaisemmasta työpaikasta myös sellainen kokemus, että työparina oli ulkomaalaistaustainen henkilö ja asiakkaana sekä ulkomaalaistaustaisia, että kantasuomalaisia niin se ei välttämättä aina oo ennakoitavaa, et mihin se luottamus syntyy. Ei se aina mee noin kategorisoitavasti. Mutta sellasia asioita on hyvä ottaa huomioon. Ja siksi olisi hyvä ainakin miettiä ennakkoon, että jos on tarkoitus saada asiakkaassa aikaan muutosta, esimerkiksi asennemuutosta, niin pitäisi miettiä, että mikä olisi siihen paras tapa.

Tästä syystä koettiin siis tärkeimmäksi pureutua juuri rikosseuraamustoiminnan, eli niin sanotusti ”koko systeemin” selittämiseen kokonaiskuvan luomiseksi. Näin vanki, eli asiakas, pystyy paremmin käsittämään omia oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan sekä ymmärtää mistä hän voi hakea lisätietoja tai tukea haasteita kohdatessaan. Lisäksi haluttiin ottaa huomioon se, että omalla kielellä puhuttu informaatio saatettaisiin ottaa helpommin vastaan. Tämän päätöksen jälkeen oli helpompi alkaa rajata käsikirjoitusta sekä pohtia kokonaisrakennetta. Käsikirjoituksessa päädyin jakamaan informaation tärkeimpiin osaluoihin:

1. Alkujuonto

2. Asuminen (ja tilat)

Sellit, perehdytys, omaisuuden hallussapito, ulkoilu, kuntosali, kirjasto, kanttiini, tupakointi

3. Palvelut, oikeudet ja velvollisuudet

Rangaistusajan suunnitelma, toimintaan osallistuminen, työnteko, koulutus, vapaa-ajan toiminta, hengellinen toiminta, päihdekuntoutus ja muut kuntoutusohjelmat, terveydenhuolto, poistumislupa, vankien kohdeltu

4. Rahansiirto ja yhteydenpito ulkomaailmaan

Rahansiirto, kirjeet, puhelut, sähköposti, internet, tapaamiset

5. Siirtäminen vankilasta toiseen, koevapaus ja ehdonlainen vapauttaminen

6. Loppujuonto

Kun käsikirjoitus oli saatu valmiiksi, alkoi kuvausten suunnittelu. Käytössäni oli pieni järjestelmäkamera ja jalusta. Kalusto siis määritti jo kovasti kuvasuunnitelmaani. Lisäksi vankila kuvauspaikkana olisi haastava. Ketään vankia ei saisi kuvata tunnistettavasti ja kaikkiin paikkoihin ei pääsisi kuvaamaan. Olin myös huolissani siitä, miten tulisin kuvittamaan abstraktimmat aihealueet, kuten esimerkiksi rangaistusajansuunnitelman tai ehdonalaisen vapauttamisen. Suurimpana haasteena koin sen, etten tiennyt vankilan toiminnasta juuri mitään. Tästä syystä järjestimme tutustumiset sekä suljettuun vankilaan, että avolaitokseen. Vierailimme Helsingin vankilassa ja Suomenlinnan avovankilassa. Jo hyvin alkuvaiheessa päätimme jättää avovankilan kokonaan pois kuvauksista, koska videot oli rajattava selkeästi. Helsingin vankilassa kävimme läpi tiloja, joihin pääsen kuvaamaan ja sain yleistä tietoa vankilan toiminnasta sekä vangin arjesta. Näin sain hyvän käsityksen siitä, miten mikään asia toimii. Tämän avulla pystyin alkaa pohtia tarkemmin kuvittamista. Mietinkin pitkään, miten kuvittaa videot. Pohdin vaikuttavatko kulttuuritaustat siihen, miten esimerkiksi symbolisia kuvia käsitetään.

Representaatioiden tulkinta on kulttuurisidonnaista, sillä ne eivät ole vain henkilökohtaisia vaan myös inhimillisen kulttuurin yhteisesti jaettua rakennusainetta (Seppänen 82, 2005). Jos representaatioiden tulkinta on kulttuurisidonnaista, niin miten voin luoda yhden videon monelle eri kulttuuritaustoista tuleville? Päätin käyttää referenssinä uutisia. Selleissä on televisiot, joten uutisten kuvittamistyyli olisi ehkäpä niin sanotusti tutuin tyyli. Lisäksi uutisissa käytetään hyvin neutraalia ja realistista kuvaustyyliä. Minulle annetulla rajoitetulla kalustolla realistinen ja hieman raakakin kuva oli oikeastaan ainut oikea vaihtoehto.

5.3 Tuotantovaihe

Vaikka olin ilmoittanut kuvaamisen kestävän vähintään kokonaisen päivän, oli siihen varattu vain muutama tunti. Kuvauksissa minua vastassa oli eri henkilö, kuin kenet olin tavannut vierailulla. Yllätyksekseni en päässyt moniin paikkoihin ollenkaan kuvaamaan ja esittelijä oli hieman hermostunut kuvausten ajan. Onneksi mukanani oli kaksi kollegaani, Vaman projektityöntekijä Ahmed Abdulkarim ja Risen harjoittelija Maria Kettunen, jotka sain näyttelämään esimerkiksi vankien käsiä. Kuvauspaikkana vankila oli äärimmäisen haastava, sillä vankilan toimintaa ei halua tai saa häiritä millään tavalla. Toki lisäksi täytyi pitää huolta turvallisuudesta ollessaan keskellä miesten vankilaa.

Aaltonen (249, 2005) toteaa dokumenttielokuvan kuvaamisolosuhteista, että mahdollisuuksia kontrolloida kameraa on vähemmän, kuin fiktiossa. Valintoja on silti mahdollista tehdä. Passiivisia valintoja kannattaa varoa, ettei ajaudu liikaa huonoihin kuviin olosuhteisiin mukautumalla.

Luulenpa, että minulla kävi osittain näin ensimmäisellä kuvauskerralla. Vaikka olin suunnitellut kuvaukset etukäteen hyvin, jouduin tekemään paljon uusia ratkaisuja lennosta. Suurin osa kuvituskuvasta oli kyllä toimivaa, mutta kuvituskuvan määrä kärski. Kuvausaikaa oli todella vähän paikan päällä. Kuvaustilanteen haastavuuden vuoksi en suunnitelluista ja ratkaisuista huolimatta ollut tyytyväinen kuvituskuvan määrään. Onneksi minut oli palkattu harjoitteluni päätteeksi kuvaamaan Risen ja Helsingin vankilan Unohtumaton yö-tapahtumaa. Se oli tapahtuma, jossa avattiin uudelleenremontoitu vankilan siipi ja jossa Rikosseuraamusalan työntekijät sekä toimittajat pääsivät kokemaan vangin arkea vuorokaudeksi. Olimme siis ensimmäiset yöpyjät kyseisellä osastolla ja sain oman sellin, jossa nukkua. Tämän tapahtuman avulla sain reilusti uutta kuvituskuvaa – olinhan itsekin vankivaatteissa, joten pystyin esiintymään videolla itse. Lisäksi pääsin sellaisiin tiloihin, joihin en ollut aiemmin päässyt. Sain siis lopulta tarvitsemani kuvituskuvan kasaan.

Kuvaamisen lisäksi vastuullani oli myös voice overien äänittäminen. Voice overit olivat tärkein osa videoita, joten päädyin hankkimaan erillisen äänittäjän. Vaman työntekijät hankkivat tulkit. Olin huolissani äänen leikkaamisesta ja siitä, miten osaan kuvittaa oikean kohdan. Tästä syystä olin jakanut tekstin pieniin osa-alueisiin ja otsikoin ne suomeksi. Äänitystilanteessa pyysin tulkkeja lukemaan ääneen ensin jokaisen osion suomenkielisen otsikon, ennen kuin he alkoivat lukea tekstiä. Suomenkielisen version puhuin itse.

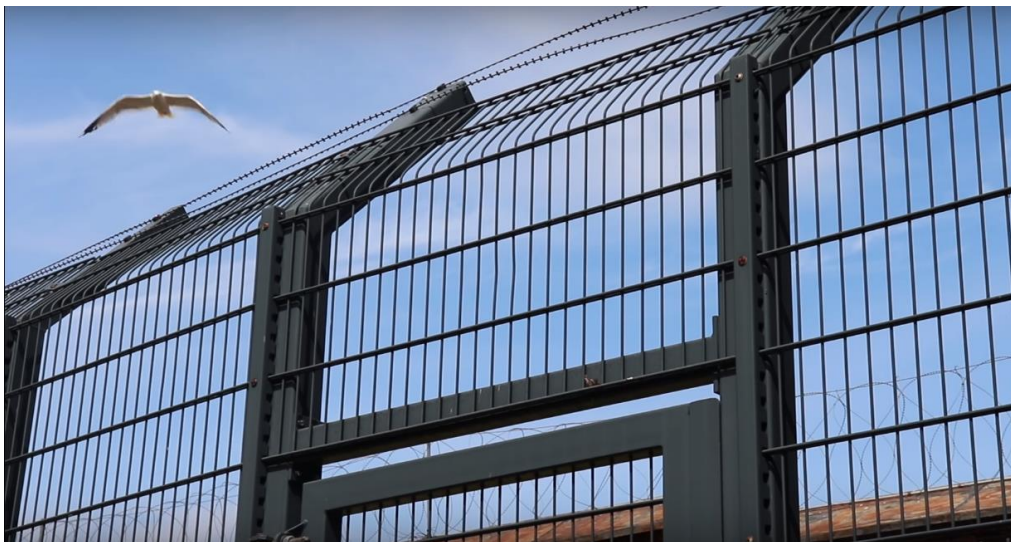
5.4 Jälkityövaihe

Aloitin leikkaamisen suomenkielisestä versiosta, koska käytin samaa videota kaikkien voice overien pohjalla. Sovitin jokaisen videon pituudeltaan sopivaksi siinä käytettävään voice overiin. Osassa käytin apuna käännettyjä käsikirjoituksia, mutta arabiankielessä se ei ollut mahdollista. Onneksi olin tajunnut otsikoida jokaisen osion ja pyytänyt tulkkeja sanomaan ne suomeksi ääneen. Näin pysin kartalla siitä, mistä tulkit puhuivat ja varmistamaan, että kuvituskuvat sopivat mahdollisimman hyvin puhuttuun informaatioon.

Kuvittamisessa käytin mahdollisimman neutraalia kuvaa, jotta katsoja pystyisi keskittymään puheeseen. Pyrin myös näyttämään tiloja sellaisena kuin ne ovat, jotta vanki saisi hyvän käsityksen tulevasta. Jonkin verran käytin myös kuvien symboliikkaa ja grafiikkaa apuna. Jotta video ei olisi liian tylsä, pyrin käyttämään sellaisia kuvia, joissa on jotain liikettä joko kuvan etualalla tai taustalla. Seuraava kuvasarja havainnollistaa muutamia käyttämiäni kuvaratkaisuja.

KUVA 12. Anonyymi vanki istuu kirkon penkillä. (Vankilan tulo-opasvideot 2018.)

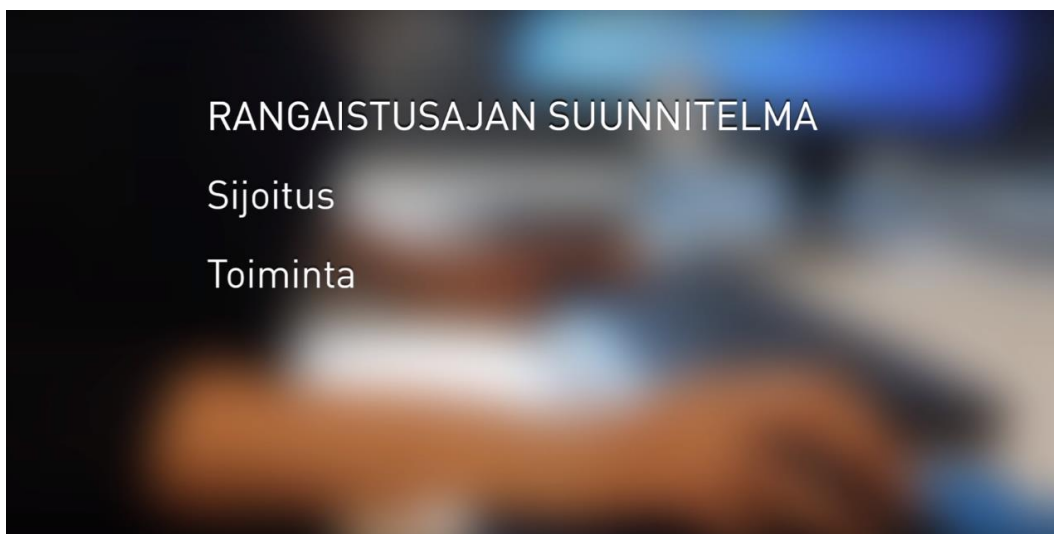
KUVA 13. Lokki lentää aidan ylitse. Kuvastaa vapautta. (Vankilan tulo-opasvideot 2018.)

KUVA 14. Näyttelin itse vankia. (Vankilan tulo-opasvideot 2018.)

KUVA 15. Anonyymit vangit ulkokuntosalilla. (Vankilan tulo-opasvideot 2018.)

KUVA 16. Rangaistusajan suunnitelman kuvitus. (Vankilan tulo-opasvideot 2018.)

KUVA 17. Tapaamiset. (Vankilan tulo-opasvideot 2018.)

KUVA 18. Vartija vartioi tietä vapauteen. (Vankilan tulo-opasvideot 2018.)

Vaikka videon kuvittaminen olikin suhteellisen haastava työ ja kuvituskuvaa oli melko vähän, onnistuin olosuhteisiin nähden melko hyvin. Pyrin käyttämään sellaista symboliikkaa, joka olisi hyvin yleismaailmallista, jotta se olisi mahdollisimman helppoa tulkita. Lisäksi yritin varioida laajan kuvan ja lähikuvan välillä. Käytin yksityiskohdista sekä yleisiä, tilaa esitteleviä kuvia, että myös lähikuvia. Kuvaustilanteen kiireellisyys heijastui ajoittain kuvamateriaalin, sillä kuvat saattoivat loppua hieman liian lyhyeen, tärisivät tai sisälsivät tökkiviä zoomauksia tai panorointeja. Pyrin peittämään virheitä mahdollisimman paljon, jotta ne eivät häiritsisi voice overiin keskittymistä. Olin kuitenkin armollinen itselleni, sillä kuva ei ole uutisissakaan aina täydellistä. On ymmärrettävää, että jokaisessa tilanteessa ei aina ole aikaa kuvata niin, kuin alun perin on suunniteltu.

5.5 Julkaisu

Videot julkaistiin 28.9.2018 Risen Youtube-kanavalla. Videot on myös laitettu koko Risen henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille sähköpostilla. Risen ICT-henkilöitä on pyydetty lisäämään sivusto vankipäätteillä hyväksytyihin sivustoihin, jotta vangit pääsisivät katsomaan videoita. Risen nettisivuilla oli oma uutinen ja sitä jaettiin monikielisenä LinkedInissä, Twitterissä ja Facebookissa. Lisäksi on tullut toive, että videot poltettaisiin CD:lle. Tällöin vangit voisivat katsoa niitä pleikkarilla. (Balic & Kaarlejärvi, 2018.)

Julkaisuprosessi on vielä kesken. Videot eivät ole vielä täysin vankien saatavilla. Suomenkielistä videota on katsottu 5 488 kertaa, mikä viittaisi siihen, että sitä on näytetty laitoksissa. Vieraskielisiä videoita taas on katsottu todella vähän. Näin ollen on siis todella vaikea arvioida videoiden onnistumista, sillä prosessi on vielä keskeneräinen. Kati Kaarlejärven (2018) mukaan henkilökunnalta on tullut paljon positiivista palautetta, mutta se ei takaa sitä, että vangit olisivat videon nähneet.

5.6 Palaute

Virallista palautetta ei videoista olla vielä saatu, mutta suullisesti on kuitenkin tullut paljon kiitosta. Viranomaisilla on mukavampi olo, kun he tietävät, että materiaalia on tehty heikossa asemassa oleville. Adnan Balic toteaa videoista seuraavaa:

Näitä videoita pitäisi olla enemmän ja mä olen aina tilaisuuden tullessa koittanut näyttää tätä videoa ja palautteet on ollu kyllä hyvät mitä oon saanut. Viime viikolla näytin eräälle vangille ja hän sanoi, että joo oon ollut tässä jo 9kk, että tiedän noi jo, mutta jos alussa olisi näytetty niin olisi ollut hyvä. Et hänkin oli ollut aivan hakoteillä silloin alussa ekat viikot, että ihan varmasti hyödyttää niitä uusia. Hän sanoi, että se oli selkeä, hyvin puhuttu ja hyvä pituus ja siinä sai kaikki tärkeimmät informaatiot. (Balic & Kaarlejärvi, 2018.)

Informaatiota tulee joka laitoksesta, mutta tällaista videota ei löydy muualta. Informaatiomassassa video erottuu ja on helposti käytettävä. Paperiversiot katoavat helposti, mutta tässä on hyvin paketoitu kokonaisuus. (Balic & Kaarlejärvi, 2018.)

Haastattelussa ilmeni, että julkaisu ja palautteen kerääminen ovat vielä kesken. Kuitenkin hyödyn uskotaan olevan jatkossa suuri. Toki vie aikaa nähdä todelliset tulokset, sillä video on tarkoitettu pääsääntöisesti uusille vangeille ja todelliset hyödyt näkyvät vasta ajan kanssa. Merkittävää kuitenkin on, että uusien videoiden tekemistä pohditaan jo Vamalla.

6 POHDINTA

Viestintätilanteet ovat aina haasteellisia ja vaativat työtä molemmilta osallisilta. Eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien asiakkaiden kanssa viestittäessä on lisäksi omat haasteensa. Varsinkin vankilaolosuhteissa viestintätilanteet eivät aina ole ideaalit. Viestintätapah- tuma on aina altis häiriöille. Nämä häiriöt vaikeuttavat viestin ymmärtämistä ja sisäistä- mistä. Uskon, että opasvideoissa on paljon potentiaalia perehdyttämisen työkaluna.

Viestintätilanteessa viestin vastaanottaja ei aina ole välttämättä kovin vastaanottavaisessa tilassa. Tämä voi johtua muun muassa ennakkoluuloista, motivaation puutteista tai vies- tijän tai viestin vastaanottajan fyysisistä olosuhteista. Jos informaatio on tarjolla videolla ja se on käytettävissä aikaan ja paikkaan riippumatta, voidaan karsia jo monia häiriöteki- jöitä pois. Näin viestin vastaanottaja voi itse valita parhaan hetken videon katseluun. Li- säksi viestin vastaanottaminen saattaa olla helpompaa, jos viestijä kuuluu samaan viite- ryhmään, kuin viestin vastaanottaja. Viestin vastaanottaja voi rauhassa sisäistää infor- maatiota ja esimerkiksi pysäyttää videon, mikäli haluaa. Hän voi myös katsoa videon eri kohdat uudelleen, jos asia on vaikeaselkoinen tai ajatukset harhailevat. Kuvan ylivoima- teoria vahvistaa myös väittämää siitä, että kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Par- haimman käsityksen tilasta saa näkemällä sen. Vankilaan saapuminen on useimmille uusi ja jännittävä tilanne. Siksi kuvituskuva vankilan tiloista voi helpottaa informaation sisäis- tämistä ja tilanteeseen varautumista. Jos viestin vastaanottaja ei osaa lukea, on tiedon vä- littäminen puhuttuna ainoa tapa jakaa informaatiota. Aina ei resursseja kuitenkaan vali- tettavasti löydy tähän. Videoiden käyttäminen voi vapauttaa resursseja, se on samalla kustannustehokasta.

Ihmiskontaktia ei kuitenkaan kannata kokonaan jättää pois perehdyttämisestä. Oppiminen on tiedon tuottamista, tulkintaa ja taitojen harjoittelua. Lukeminen ja luentojen kuuntele- minen antavat aineksia oppimiseen. Kuitenkin vasta ne tilanteet, joissa pääsee ilmaise- maan itseään puhumalla tai kirjoittamalla oppimastaan paljastavat sen, onko oppi mennyt perille. Vuorovaikutuksen kautta voi saada tukea ja palautetta sekä päästä testaamaan ide- oitaan ja ajatuksiaan. Sekä opetuksen sisällöt että erilaiset oppijat edellyttävät vaihtelevia ja osallistavia työtapoja. (Hyvärinen & Väisänen, 89. 2002.)

Jokaisella on erilainen tapa oppia. Se tulisi ottaa huomioon myös perehdytyksessä. Vi- deon käyttäminen on hyvä apukeino varsinkin maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden

perehdyttämisessä, mutta oppimistarpeita olisi hyvä myös tarkastella yksilöllisesti. Video on hyvä väline, kun halutaan välittää tärkein informaatio ja ohjata muualle, josta voidaan hakea lisää informaatiota tai hakea tukea tarpeen tullen.

Koen perustelleeni onnistuneesti, että video on hyvä keino maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden perehdyttämiseen. Valitettavasti videoiden onnistumista oli tässä vaiheessa hankala mitata, sillä videoiden jakelu suoraan vangeille on vielä työn alla. Jos projektille olisi ollut tarpeeksi resursseja, olisin ehdottomasti käyttänyt erillistä kuvaajaa. Työn taakka olisi ollut pienempi ja lopputuloksesta olisi tullut laadukkaampi. Loppujen lopuksi videot kuitenkin tarjoavat tärkeimmän informaation selkeästi, joten olen niihin tyytyväinen. Vankeusaika mahdollisuutena -hankkeen projektipäällikkö Kati Kaarlejärvi ja projektityöntekijä Adnan Balic suunnittelevat jo uusien videoiden tekemistä. Tämän koen mittaavan eräänlaista onnistumista ainakin videontuottajan näkökulmasta.

Journalistin ohjeissa on selkeät ohjeet siitä, mihin journalistisen alan työntekijä on velvoitettu ja mikä hänen päätehtävänsä on. Journalisti on vastuussa ennen kaikkea katselijoilleen. Heillä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu. Journalistisen alan työntekijä ei saa käyttää asemaansa väärin eikä kuvaa tai ääntä saa käyttää harhaanjohtavasti. Julkisella paikalla tapahtuvaa toimintaa on yleensä lupa kuvata ilman asianosaisten suostumusta, mutta tässäkin on hyvä käyttää harkintaa. (Journalistiliitto, 2018.)

Yllä annetun mittapuun perusteella olen toiminut mielestäni eettisesti ja läpinäkyvästi. En ole pyrkinyt muuttamaan totuutta, vaan näyttämään sen sellaisenaan. Videoilla varsinkin pyrin puhtaaseen informaation välittämiseen ja välttämään minkäänlaisia kannanottoja. Pidin kuvatut henkilöt anonyymeinä ja monissa kuvissa näyttelen itse. Näin ollen pidin myös vankien identiteetit suojassa.

Jos teemme tulevaisuudessa lisää videoita, haluaisin ehdottomasti kuulla palautetta vangeilta, jotka ovat videon jo nähneet, sillä heitä varten videot tehtiin. Kaarlejärvi (2018) toivoi videoon suoraan interaktiivisia linkkejä, joista pääsisi suoraan valituslomakkeisiin omalla kielellä, tai vähintään englanniksi. Kaarlejärvi (2018) toteaa parannusehdotuksista myös seuraavaa:

Ymmärtämistä pitäis varmistaa jotenkin eikä vaan sillä, että kysytään ymmärsitkö ja toinen sanoo kyllä. Vaan jotenkin muuten, että kerrotko omin

sanoin miten tästä ajattelet tai miten sinun tulisi toimia. Meidän pitää olla vastuullisia siinä, että se viesti menee perille sillä lailla kuin se on tarkoitettu.

Tulo-opasvideoprojekti oli pilottiprojekti, joka tehtiin kiireellä harjoitteluni aikarajoitteista johtuen. Seuraavalla kerralla olisi hyvä istua alas rauhassa Vaman työntekijöiden ja Risen viestinnän työntekijöiden kanssa ja pohtia miten videoita, videoiden jakelua ja käytettävyyttä voitaisiin parantaa.

LÄHTEET

Haastattelut:

Balic, A. & Kaarlejärvi, K. 2018. Projektityöntekijä & projektipäällikkö, vankeusaika mahdollisuutena! -hanke, Rikosseuraamuslaitos. Haastattelu 4.12.2018. Litteroitu 4.12.2018. Haastattelija Juhava, V. Helsinki.

Lehtonen, M. 2018. Vastaava tuottaja, Halla Tuotanto oy. 2018. Haastattelu 4.12.2018. Litteroitu 4.12.2018. Haastattelija Juhava, V. Helsinki.

Storsjö, H. Entinen uutisleikkaaja. Yleisradio oy. 2018. Haastattelu 6.12.2018. Litteroitu 7.12.2018. Haastattelija Juhava, V. Helsinki.

Internet-julkaisut:

Bartlett, E. 2015. High/low contact cultures. Julkaistu 6.3.2015.
<https://prezi.com/bpiw0cgdojfw/highlow-contact-cultures/>

Cisco. 2016. Visual Networking Index. Global Mobile Data Traffic Forecast Update, 2016–2021 White Paper.
<https://www.cisco.com/c/en/us/solutions/collateral/service-provider/visual-networking-index-vni/mobile-white-paper-c11-520862.html>

Hiltunen, A. 2018. Sanasto. Kulttuurivähemmistöprojekti. Luettu 7.12.2018.
http://www.cultureforall.info/doc/monikulttuurisuus_kansio/sanasto.pdf

Jyväskylän yliopisto. 2018. Viestintätieteiden laitos. Ryhmäviestinnän perusteet. Verkko-oppimateriaali. Vuorovaikutus. Viestintä. Luettu 12.12.2018.
<https://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/ryhmaviesti/vuorovaikutus/viestinta.html>

Kalliomäki, A. 2017. Olipa kerran yritysvideo ja kohta enemmän. Blogiteksti. Kirjoitettu 22.5.2017.
<http://blogi.videolle.fi/olipa-kerran-yritysvideo-ja-kohta-enemman>

Kaltura. 2018. Fifth Annual report. State of video in the enterprise 2018.
https://corp.kaltura.com/wp-content/uploads/2018/11/The_State_of_Video_in_Enterprise_2018.pdf

Kääntä L. & Salmela E. 2018. Näkökulmia viestintätieteisiin. Asiantuntijoiden viestinnästä digitaalisen median mahdollisuuksiin. Vaasan yliopiston raportteja, osa 9.
https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-801-6.pdf

Neese, B. 2016. Intercultural communication. High- and low-context cultures. Julkaistu 17.8.2016. <https://online.seu.edu/high-and-low-context-cultures/>

Rikosseuraamuslaitos. 2018. Ajankohtaista. Hankkeet. Vankeusaika mahdollisuutena. Luettu 18.11.2018.
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/hankkeet/vankeusaikamahdollisuutena.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2017. Ajankohtaista. Tiedotteet ja uutiset 2017. Ulkomaalaisten vankien määrä on kasvanut 75 prosenttia kymmenessä vuodessa.
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/Tiedotteetjauutiset2017/04/ulkomaalaistenvankienmaaraonkasvanut75prosenttiakymmenessavuodessa.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2018. Ajankohtaista. Tiedotteet ja uutiset. Ulkomaalaisten vankien perehdytystä vahvistetaan video-oppaalla. 28.9.2018.
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/Tiedotteetjauutiset2018/09/ulkomaalaistenvankienperehdytystavahvistetaanvideo-oppaalla.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2017. Rikosseuraamuslaitos.
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2017. Rikosseuraamuslaitos. Organisaatio.
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio.html>

Kirjallisuus:

Aaltonen, J. 2001. Seikkailu todellisuuteen. Dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like Kustannus Oy.

Hakkarainen, P. & Kumpulainen, K. 2011. Liikkuva kuva. Muuttuva opetus ja oppiminen. Kokkola. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/26957/978-951-39-4270-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Herkman, J. 2005. Audiovisuaalinen mediakulttuuri. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Hyvärinen, M. & Väisänen, K. 2002. Puhetta viestinnästä. Puheviestinnän opetusmateriaalia. Kuopio: Kuopion Yliopisto.

Keisala, K. 2012. Monikulttuurisen työyhteisön viestintä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Koskinen & Vaapasalo, 2000. Visuaalinen viestintä. Monialainen tulevaisuus. Tiedonmuotoilun eli infodesignin haasteet. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Seppänen, J. 2005. Visuaalinen kulttuuri. Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.

Videolähteet:

Hofstede, G. 2014. 10 minutes with Geert Hofstede on individualism versus collectivism. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 10.11.2014. <https://www.youtube.com/watch?v=zQj1VPNPHII>

Hofstede, G. 2015. 10 minutes with Geert Hofstede on indulgence versus restraint. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 1.3.2015.
<https://www.youtube.com/watch?v=V0YgGdzmFtA>

Hofstede, G. 2014. 10 minutes with Geert Hofstede on masculinity versus femininity. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 10.11.2014.
<https://www.youtube.com/watch?v=Pyr-XKQG2CM>

Hofstede, G. 2014. 10 minutes with Geert Hofstede on power distance. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 10.11.2014.
<https://www.youtube.com/watch?v=DqAJclwfyCw>

Hofstede, G. 2015. 10 minutes with Geert Hofstede on long versus short term orientation. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 1.3.2015.
<https://www.youtube.com/watch?v=H8ygYIGsIQ4>

Hofstede, G. 2015. 10 minutes with Geert Hofstede on uncertainty avoidance. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 1.3.2015.
<https://www.youtube.com/watch?v=fZF6LyGne7Q>

Mtv 3 Uutiset. Tiistai 11.12.2018.
<https://www.mtv.fi/sarja/kymmenen-uutiset-33001001003/tiistai-11-12-klo-2200-1007925>

Vankilan tulo-opasvideot. 2018. Rikosseuraamuslaitoksen videokanava. Julkaistu 28.9.2018.
<https://www.youtube.com/watch?v=VPkw9yGmB5M&list=PL-FcTC-5fopoKw2kpDPrJqx8sm6yPIgM-&index=1>

Yle Uutiset. Maanantai 10.12.2018. <https://areena.yle.fi/1-4234394>

Yle Uutiset. Lauantai 08.12.2018. <https://areena.yle.fi/1-4235711>

Yle Uutiset. Sunnuntai 09.12.2018. <https://areena.yle.fi/1-4227914>

Yle Uutiset. Sunnuntai 02.12.2018. <https://areena.yle.fi/1-4234259>